

izhajala ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 7-60 Din
za inozemstvo 18-—

Oglasni pu tarifu

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 86.

Podružnice:

Maribor, Barbarska ulica
št. 1. Telef. št. 12

Celje, Aleksandra cesta.

Račun pri poštn. čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 1. julija.

Gospod Čiro Kamenarović je sinoči kupil Peskovo «Jugoslavijo». Anton Pesek je prodal Jadranski banki, odnošno njenemu ravnatelju svoj list z uredništvom, programom, naročniki in bralci. Prodaj je tudi svojo tiskarno, svojo hišo, vse skupaj za težke milijone.

Ali naj razpravljamo o Antonu Pesku? Spomin se nam vzbuja na tisto težko dobo, ko je besni, že napol iz naroda izobčen dr. Šusteršič iskal tiskarno, v kateri bi mogel tiskati svoje krvniške «Novice», da ž njimi razlita delo osvobodjenja našega naroda. Našel je gospoda Peska. Z zlatimi argumenti ga je prepričal in tiskarna je bila njegova. «Novice» so veselo in krepko vršile svoj izdajniški posel. Njegov delo je rodilo prokletstvo za Ivana Šusteršiča, ki je bežal iz domovine, za Ivana Štefeta, ki je z občudovanja vredno konsekvenco sam na sebi izvršil obsedbo naroda. Antona Peska je medtem dvigala povojna konjunktura vedno višje in višje. Postal je milijonar, ustanovil je list, stopil z državo nogo med politične voditelje in se je pripravil, da zasede neomadeževani stol ljubljanskega župana. Pa so pričeli mleti božji mlini nekoli-ko hitreje... in so ga zmelili.

Na nikogar drugega, nego na njega se je mogel obrniti gosp. Kamenarović. Ko je hotel kupiti list, ki bi naj služil kot hlapec pod njegovim vodstvom se nahajajočega bančnega velekapitala in kot priganjač za njegove nejasne politične ambicije.

Na čast slovenski žurnalistiki je treba konstatirati, da so naši časopisi vedno služili idejam in da je čut odgovornosti, pa naj si bo napram narodu ali državi ali pa vsaj stranki bil pri njih vedno dobro razvit. Prodajali se naši listi niso nikdar in nikomur. Šele Peskova «Jugoslavija» pomenja sramotno izjemo. Kot napredno, jugoslovansko glasilo je iskala med našim narodom naročnikov in bralcev in njen lastnik ji je dodal posebno vabo «neodvisnosti», ki je premenne prevarila. Ta neodvisnost je bila popolno hlapčevstvo v korist Peskovim ambicijam, s katerih spremembo se je menjaval «program». Danes je nekdanja napredna «Jugoslavija» tihi pomočnik klerikalizma in njeno jugoslovanstvo je končalo v ljutom separatizmu. Včeraj je bila «Jugoslavija» socialistična, jutri bo glasilo pravega bankokrata, ki po svojih lastnih izjavah v javnosti ne zasleduje drugih interesov nego interese svoje banke.

Seveda bo še naprej nosila svoj «neodvisni» naslov. Kupec se še ni odločil, katerim poslovojem naj izroči eksploatacijo razuma in pameti onih sicer maloštevilnih nainvnežev, ki so mu bili kot naročniki in bralci prodani. Govori se, da bi hotel angažirati nekatere narodno - socialne voditelje. Ne verjamemo, da se mu to posreči. Na prstih ene roke se da izračunati, da stane tiskarna z listom (brez hiše) gospoda Kamenarovića okroglih 10 milijonov kron. Ni ga v Sloveniji privatnika, ni je stranke, ki bi se mogla angažirati za te težke milijone ter iz dohodkov tiskarne plačevati deficit lista in povrh še ogromne obresti glavnice. Politični voditelji, ki bi hoteli dati kupljeni «Jugoslaviji» svojo firmo, bi bili v letem momentu razkrinkani kot plačniki pravega gospodarja, velike banke in njenega širokopoteznega ravnatelja. Verjetneje je, da si bo gosp. Kamenarović poiskal poslovanje od drugod in zatrjujejo nam, da jih je našel v zagrebških «tribunah», katerih list je že danes slepo orodje v njegovih rokah...

Pokazalo se bo kmalu, kdo je angažiran za podjetje, ki je v naši domači politični zgodovini dosedaj brez primere. Danes vedo bralci nekaj Peskove, sedaj Kamenarovićeve «Jugoslavije» le to, da so prodani in da bodo od jutri naprej morali slediti političnim namikom novega gospodarja, ki jih še ne poznajo in kateri jim seveda ne bodo obrazložili naenkrat, temveč v sprtnem prehodu k novim ciljem.

In bogvé, če bo šlo po sreči in če Jadranska banka spozna, da se ji navzile ogromnim žrtvam izplača intervencija na borzi javnega mnenja, morda žrtvuje gospod Kamenarović še tucat milijonov in banka si jutri ustanovi svojo stranko. Morda pa je v našem narodu še toliko preudarnosti in treme, da se ta drzna špekulacija na njegovo politično naivnost ponesreči in da se vsi skupaj otresemo politične sramote, ki sta nam jo pripravila s svojo kupčijo gospoda Pesek in Kamenarović.

Javno mnenje ne more biti predmet brezovskega nosla.

Politični položaj.

RADIKALCI BODO GLASOVALI ZA INOZEMSKO POSOJLO. - KLERIKALNA OPOZICIJA. - STEJICEVO POMILOŠČENJE.

Beograd, 1. julija. (Izv.) V parlamentu danes valed odsotnosti večine narodnih poslancev ni bilo nikake seje. Vendar so se vršili neobvezni pogovori o raznih vprašanjih, ki so na dnevnem redu. V radikalnih krogih se trdi, da bo kreditna debata, ki se bo v radikalnem klubu nadaljevala v ponedeljek in menda tudi v torek, končala v prilog inozemskemu posojilu. Zdi se, da bo opozicija proti posojilu v radikalnem klubu popustila napram večini kluba, ki noče desavuirati gosp. Pašića in ostalih članov kabineta.

Dalje se je v parlamentarnih krogih razpravljalo živahno tudi o nadaljnjem delu v skupščini. Glede članov klerikalnega kluba se trdi, da bodo vodili v parlamentu še naprej ostro opozicijo, ki bo imela značaj obstrukcije.

Delo vlade bočejo ovirati pri vsakem koraku in s svojim oviranjem kompromitirati vlado pred narodom.

Kar se tiče pomiloščenja Stejića, je ministrski svet imel danes dopoldne sejo, na kateri se je to vprašanje ponovno pretresalo. Odločitev vlade v tej zadevi se drži tajno. Nocoj bo pravosodni minister dr. Marković odpotoval na Bled. V parlamentarnih krogih zatrjujejo, da med vlado in krono ni nikakega nasprotstva, kakor to javljajo opozicijski listi. Vlada neče razpravljati o prerogativih krone, ki je garantirana s ustavo, ampak jo v polni meri priznava. Torej med vlado in krono v tem oziru ne more biti nasprotja, ki bi moglo povzročiti kak konflikt.

Ministri in poslanci na zagrebškem velesojmu.

LEP SPREJEM V ZAGREBU. - POMENLJIVI POLITIČNI GOVORI.

Zagreb, 1. julija. (Izv.) Poslance narodne skupščine, ki so odšli v Zagreb na poset velikega sejma so že v Sisku sprejeli odposlanci semnja, v Zagrebu pa so jih sprejeli pokrajinski namestnik Demotrović, ministra n. r. Krizanin in dr. Alau-pović, podpredsednik velikega sejma dr. Frangeš, odbor kraljeve organizacije demokratske stranke, demokratski občinski svetniki, kraljevni odbor radikalne stranke, Sokoli in številna druga publika. Prišla sta ministra dr. Kumanudi in Omerović in 74 poslancev, in sicer 41 demokratskih s predsednikom Davidovičem na čelu, med njimi dr. Kukovec in Reiser, 16 radikalcev, poslanci SKS Drolenik, Mirmola, Matcen, od socialistov Etbin Kristan, republikanec Gjonović, 2 poslance seljskega kluba, 3 od narodnega muslimanskega kluba, 3 zemljoradniki, 16 novinarjev in 3 uradniki narodne skupščine.

Ob enajstih so se zbrali gostje na sejm, kjer jih je pozdravil predsednik Ratković, odgovoril pa mu je predsednik narodne skupščine dr. Ribar, nakar se je začelo ogledovanje sejma, ki se je nadaljevalo tudi popoldne. Ob 19.30 je bila slavnostna predstava v narodnem gledališču, ob 22. pa večerja v Jugoslovanski kaziini. Jutri bo ob 11.30 po ogledovanju mesta pri pokrajinskem namestniku zakusek. Ob 15.30 bodo poslanci z avtomobil napravili izlet v okolico Zagreba.

Na sejm je bil posebno navdušen sprejem, ki ga je priredilo gostom Gospodarsko društvo. Tu jih je pozdravil predsednik grof Miroslav Kulmer, odgovoril pa je opet dr. Ribar. Za njim je govoril poslanec Gjuričić, ki je nazdravil Zagrebu. V globokem govoru je predsednik demo-

kratskega kluba Davidović naglašal, da kar je Zagreb Hrvatoma, je tudi Srbom, Beograd pa da mora biti Hrvatoma, kar je Srbom. Mesto Zagreb mora biti ognjišče nacionalne kulture, nacionalne zavesti in gospodarskega napredka. Za njim je podaril posl. dr. Kukovec, da se nikomur ne sme zdeti šuden protest parlamentarcev na gospodarski ustanovi, ker je zelo potrebno, da se morajo poslanci povedo spoznati z vsem in da moramo skupno pomagati drug drugemu. Momentani razdor je malenkost z ozirom na zgodovinski razvoj. Poslanci celokupnega naroda so prišli, da počastijo Zagreb. Srbijanci spoštujemo hrvatsko delo in napredek, ki ga danes pozdravljajo legitimni zastopniki celokupnega naroda. Potem je govoril posl. Aleksa Žujović, da morajo ne samo sumadinci, temveč tudi muslimanski Spaho in hrvatski Radiš upreti vse svoje sile za rešitev pol milijona našega naroda, ki živi v Trstu, Gorici in Zadru.

Navdušeno je bil sprejet tudi govor poslanca Etbina Kristana, ki je rekel, da govori kot opozicijski poslanec, da pa ne računa s tem, da ga bo tudi tukaj predsednik narodne skupščine pozval na red. Vse, kar je tu na sejmju razstavljeno, je delo jugoslovanskega delavstva, ki je pokazalo svojo zrelost, moč in dobro voljo, da dela v splošno korist, za odpravo težkoč, ki jih je povzročila vojna, da pa se vidi, da se naša država iz primitivnega stanja evoluciona na boljše. Ta evolucija zahteva široko polje in zato se ne smejo capiti v množico malih, temveč pretvoriti v eno veliko zajednico jakih.

Odločna akcija proti vpadom bolgarskih komitašev.

SKUPEN IN ODLOČEN NASTOP JUGOSLAVIJE, RUMUNJE IN GRČIJE. - ODLOČILNA POSVETOVANJA V BEOGRADU.

Beograd, 1. julija. (Izv.) Minister za zunanje stvari dr. Ninčić je v poslojpu narodne skupščine imel danes konferenco z našimi poslankom v Sofiji Rakićem in vojnim atašejem Nedićem. Govorili so o ukrepih, ki jih bo vlada storila proti bolgarski akciji v Južni Srbiji. Preciziralo se je stališče, ki se bo predložilo naši vladi ter vladama v Bukarešti in Atenah. Imeli so tudi konferenco z ministrskim predsednikom Pašićem ter je bilo to vprašanje danes predmet razprave v ministrskem svetu. Govorilo se je o vpadih Bolgarov v Južno Srbijo, ki postajajo od dne do dne hušji. Bolgari vsak dan ubijajo in plenijo naše državljane, širi pa se tudi sicer vehementna protidržavna propaganda.

Vse to delajo bolgarski komitaši pod zaščito sofijske vlade. Vpadi se vršijo po načrtu obenem tudi v severni Grčiji in v Dobrudži. Grčija je v severnih pokrajinah morala celo proglasiti izjemno sta-

nje, Rumunija pa je sklenila, da bo takoj storila energične korake v Dobrudži.

Ministrski svet je danes dopoldne razpravljao o tej situaciji. Odločbe ministrskega sveta se drže v tajnosti. Zdi se, da bo treba skupno nastopiti proti Bolgarski, in sicer i direktno i potom Zveze narodov. V parlamentarnih krogih se smatra, da zahtevajo interes naše države nujno, da se skupno nastopi proti Bolgarom. V interesu stvari se pa zaenkrat ne bodo objavljala nadaljnja obvestila.

DR. NINČIČ POROČA KRALJU.

Beograd, 1. julija. (Izv.) Ministra dr. Marković in dr. Ninčić sta odpotovala na Bled, in sicer prvi v zadevi obsodbe komunistov, drugi pa v stvari diplomatske akcije proti Bolgariji radi vpadov komitašev. Takoj, ko se dr. Ninčić vrne v Beograd, bodo naša, rumunska in grška vlada skupno nastopile pri vladi v Sofiji.

ločila za člane drugih strank. Tako se n. pr. za enkrat omenjata kot kandidata dr. Trumbić in dr. Šmodlaka.

NA TARORU

Ima Sokol I. danes celodnevno prireditve.

KONGRES JUGOSLOV. ŽENSTVA se vrši v Ljubljani 4., 5. in 6. t. m. Dostop ima vsaka Jugoslovanka v izkaznico, ki jo dobi v pisarni Kola. Solški drevored 2.

Zasledovanje Rathenauovih morilcev.

MORILNO OROŽJE NAJDENO. - LASTNIK KRITIČNEGA AVTOMOBILA ARETIRAN. - VELIKA VEČINA ZA «OBZNANO».

Berlin, 1. julija. (Izv.) Kakor se doznava okoli opoldne, so pri v Schwerinu aretirani tajniki nekega nemškonalnega udruženja našli pištolo, s katero je bil ustreljen Rathenau. Policija bo kmalu popolnoma razčistila vse tajnosti glede umora. Včeraj in danes je policija konfrontirala več oseb, ki so osumljene, da so bile indirektno udeležene ali da so vedele za priprave umora. Vsako uro pripeljejo nove aretirance v Berlin.

Sedaj je tudi že dognano, čigav je avtomobil, iz katerega so morilci ustrelili ministra. Avtomobil je last dveh bratov posestnikov predmestja v Freiburgu. Pištola se Kitchenmeister. Eden teh bratov je bil aretiran na Tirolskem, drugega so prepeljali v Berlin. Zadnji je izjavil, da ni nič vedel o umoru.

Snoči so prijeli predsednika schwerinskega bojnega društva, trgovca Badowa.

Zakon za zaščito republike se bo v torek predložil državnemu zboru. Kakor se doznava se je večina ministrov posameznih nemških držav izrekla za zakon, ki bavaraki ministri so delali težkoče, pa so jih preglašovali. Zakon se bo najprej razpravljal v prvem branju, nato se bo odstopilo komisijam. Ko bo komisija končala razpravo, se bo vršila pogajanja med strankami, da se doseže sporazum in da se prepreči, da bi se moral državni zbor razpustiti.

KAKO JE BIL ARETIRAN KÜCHENMEISTER.

Inomost, 1. julija. (Izv.) O aretaciji fabrikanta Küchenmeistera na Tirolskem javljajo «Innsbureker Nachrichten» iz Ötza: Küchenmeister je došel v četrtak zvečer s svojo soprogo v Ötz, kjer je na-

jel sobo. Takoj po svoji aretaciji je priznal, da je dal svoj privatni avtomobil na razpolago za politične namene, vendar pa ni hotel povedati za katere. Najprej so ga prepeljali v okrajno sodišče v Imstu, od tam pa včeraj z brzovlakom v Kufstein, kjer so ga izročili nemški policiji. Njegova žena je iz Ötza odpotovala v Nemčijo.

V AMERIKI ARETIRAN SOKRIVEC.

New York, 1. julija. (Izv.) Policija je aretirala na krovu nekega parnika, ki je došel iz Evrope, Nemca z imenom Maks Petersen, ki se je vkrcaal na parnik, ne da bi o tem vedel poveljnik ladje. Med vožnjo je izjavil ladjakim častnikom, da je pripadal Ehrhardtovi brigadi in mu je glede umora dr. Rathenaua vse znano. Izjavil je, da se boji vrniti se v Nemčijo, ker je prepričan, da ga bodo tam obsodili na smrt.

SOKRIVCI ERZBERGERJEVEGA UMORA.

Berlin, 1. julija. (Izv.) V Osnabrücku se bili aretirani fabrikant Froembling, ravnatelj tovarne Meyer ter tajnik nemškonalne stranke Landwehr, in sicer radi soudeležbe umora Erzbergerja.

NOVE PROTINONARHISTIČNE DEMONSTRACIJE.

Berlin, 1. julija. (Izv.) Vse socialistične stranke pozivljajo svoje pristaje k novim demonstracijam, ki naj bi se vršile v torek. V torek popoldne se bo ustavilo vse delo. Tudi železnice eno uro ne bodo vozile. Na javnih trgih po vseh mestih Nemčije se bodo vršili javni shodi na katerih se bo zahtevalo, da se na vsak način sprejme zakon o zaščiti republike.

Rusija predlaga svojim sosedom razoroženje.

OB ENEM NAPADA RUMUNSKÉ OBMEJNE STRAŽE.

Reval, 1. julija. (Izv.) Agence Havas javlja: Moskovska vlada je sklenila povabiti Poljako in baltске države na konferenco, na kateri bi se razpravljalo o znižanju vojaških oboroževanj. Ruski komisar za zunanje zadeve je poslal vladam Poljske, Finske, Estonske in Letške noto, kjer predlaga znižanje efektivnega stanja vojak za 50 odst. Sovjetska vlada je tu-

di pripravljena prijeti pogajanja z bolj oddaljenimi državami.

MEDALJE DRUGA STRAN.

Rim, 1. julija. (Izv.) Brezlično se javlja, da so sovjetske čete vzdolž Dnjepra napadle rumunske predstraže in s ruski letalci metali iz letal proglase na ljudstvo. Rumunska vlada je vled tega dogodka vložila pri haški konferenci energičen protest.

Pogajanja

o južni železnici.

Benetke, 1. julija. (Izv.) Konferenca, ki razpravlja glode Južne železnice je na svoji včerajšnji plenarni seji nadaljevala posvetovanja o načrtu dogovora glede aranžmaja o Južni železnici. Posebni komite za razdelitev materiala je končal svoje delo ter predložil svoje poročilo. Komisija za dogovor glede tranzitne svobode je že predložila načrt dogovora, čigar členi obravnavajo vprašanja svobode prometnih zvez v zmislu načrta barcelonske konference, carinske odprave blaga, osebnega prometa, mednarodnih kolodvorov ter ureditev tarifov in splošnih odpravlin. Določbe bernske konferen-ce naj se zopet uveljavijo pri odnosih in pogodbah med nasledstvenimi državami.

MEDNARODNA VALUTNA KONFERENCA.

Haag, 1. julija. (Izv.) Avgusta meseca se vrši v Bruslju mednarodna valutna konferenca, na kateri bo zastopana tudi Nemčija. Kot prva točka je na dnevnem redu vprašanje razlike meničnih tečajev posameznih držav.

Borza

Zagreb. Borza včeraj ni poslovala. V izvenbornem prometu so notirali: Dunaj 0.4125; Praga se je mnogo zahtevala in je notirala 151.50, Italija čvrsta po 368.75 — 371.25, Berlin je oslabil na 21.50, Pariz 658.75, London 345.25 — 347, dolar 77 — 77.25.

Carli: Berlin 1.33, Newyork 526.75, London 23.27, Pariz 44.25, Milan 24.70, Praga 10.10, Budimpešta 0.51, Zagreb 1.67, Sofija 3.42, Varšava 0.11¹/₂, Dunaj 0.02¹/₂ avstr. žlg. krone 0.02¹/₂.

Berlin: Italija 1897.60 — 1902.40, London 1767.50 — 1772.25, Newyork 401.49 — 402.51, Pariz 3395.75 — 3404.25, Švica 7740.30 — 7759.70, avstr. žlg. krone 2.15¹/₂ — 2.19¹/₂, Budimpešta 36.85 — 36.95, Praga 764 — 766, Zagreb 490.

Rusija in Nemčija.

Nemčija sama Rusiji ne more pomagati. — Nemško-ruska pogodba v nemškem parlamentu.

London, 1. julija. (Izv.) «Daily Express» objavlja razgovor svojega pariškega dopisnika, ki ga je imel s Krasinom, ko je ta potoval v Haag. Na vprašanje novinarja, ali odgovarja resnici, da je Nemčija od sklepa rapalske pogodbe naprej dobila kake predprilvice glede trgovine z Rusijo, je odgovoril Krasin, da Nemčija sama ne more pomagati Rusom. Nemčiji ne manjkajo samo sredstva, temveč tudi pogum. Nemci zaupajo Rusom le proti takojšnjemu plačilu. Stines in druge velike skupine so se branile podpisati dogovore, ki bi bazirali na medsebojnem zaupanju.

Berlin, 1. julija. (Izv.) Zunanji odbor državnega zbora je sprejel rapalsko pogodbo med Rusijo in Nemčijo.

Se ena mednarodna konferenca?

Rim, 1. julija. (Izv.) Kakor doznava «L' Azione» iz zanesljivega vira, se vrše med zavezniški diplomatska pogajanja glede sklicanja nove mednarodne konference, ki bi izpopolnila v Genovi pričetno delo. Ta konferenca bi se sestala v avgustu in sicer najbrže zopet kje na italijanski ali francoski Rivieri.

ŠTRAJK BERLINSKIH STAVCEV.

Berlin, 1. julija. (Izv.) Na zborovanju stavcev in tiskarjev Velikega Berlina, ki se je vršilo danes dopoldne in je bilo zelo vzhirano, se je sklenilo, da se prične danes s stavko. Vsi tiskarski obrati od danes opoldne ne delajo. Vled tega lista do nadaljnjega ne morejo izhajati.

TRAMVAJSKA STAVKA NA DUNAJU.

Dunaj, 1. julija. (Izv.) Danes dopoldne ni prišlo do nobene izpremembe v stavki cestnih železnic. Ob treh popoldne so bili policniki socialno-demokratski zaupniki na posvetovanje, ki traja še dalje.

Razdelitev nagrad na vprašanja „Jutra“.

Na svoja za blinosti skupaj 630 odgovorov. V primeri z velikansko udeležbo odgovorilcev na naše prvo vprašanje „Kaj je Jugoslavija najbolj potrebno?“ smo smatrali, da je sedanja udeležba razmeroma neugodna. Se bolj ko po številu, na zaostajajo to pot odgovori po svoji kvaliteti. Razloge za to razliko vidimo deloma v neugodnem letnem času, ponajveč pa v tem, da so vprašanja razmeroma težavna in da silijo udeleženci, da ne samo temeljito razmislija, marveč tudi, da se bavi s predmetom dalj časa, da zbrati informacije in podatke in da končno oblikuje svoje mnenje v četudi kratkem, vendar še vedno obširnejšem članku. Če se upošteva ta okolnost, nam mora vsakdo priznati, da je število odgovorov vendar le tudi to pot prav veliko in da znači nov uspeh!

Nekaj zanimivijših odgovorov priložimo v četrtkovih prilozih, kjer izide tudi točna statistika. Pregledovanje odgovorov se je izkazalo zelo težavno in zamudno. Zato se je razdelitev nagrad zavlekla. Gg. udeležence prosimo, naj nam oprostite zakasnitev. Pri svojih prihodnjih vprašanjih bomo poskrbeli, da bo obdelovanje dosega materiala tako organizirano, da bo vsaka zakasnitev izključena.

Izmed 630 došlih odgovorov sta dva vobče neresna, 41 ni izpolnilo stavljenih pogojev, 7 odgovorov se ne tiče vsebine, ampak vsebuje deloma nasvete in kritiko, 3 so anonimni.

Prvo nagrado (potovanje v Beograd) je dobil g. Inž. Josip Hummel, univerzitetni profesor v Ljubljani (stanujoč v Celju-Gaberje).

Drugo nagrado (potovanje v Zagreb) je dobil g. Vekoslav Giulianti, delavec v prometarski pralnici ob Savi, Trbovlje.

Trejo nagrado (potovanje v Ljubljano odn. Maribor) je dobil g. Josip Toporš, tvorniški delavec v Dolnjih Dupljah pri Trzinu.

Imenovanje gospode prosimo, naj nam blagovolijo javiti po dopisnici, kdaj žele nastopiti potovanja, da jim dostavimo točne vozne liste in izkaznice.

Uredništvo „Jutra“.

Iz seje načelstva JDS.

Ljubljana, 1. julija.

Danes popoldne se je vršila seja načelstva JDS, na kateri se je predvsem razpravljalo o pripravah za zbor zaupnikov ljubljanske oblasti, ki je bil definitivno določen za nedeljo 9. julija predpoldne.

V debati o političnem položaju je načelstvo ugotovilo, da se znani intervju pokrajinskega namestnika v „Vremenu“ protivi besedi in duhu ustave ter intencijam vlade, katere sestavni del tvorijo demokratska stranka. Načelstvo je odobrilo, da demokratski poslanci storijo primerne korake, da se zadeva razčisti.

Glede uradniškega vprašanja je načelstvo z odobravanjem vzelo na znanje, da bo nova uradniška pragmatika v najkrajšem času predložena parlamentu in, kakor se je nadejati, se tekom tega meseca uveljavlja. Stori se so bili sklepi, da stranka energično podpre tudi utemeljene zahteve državnih namestencev glede revizije draginskih doklad. Pri razpravi o službeni pragmatiki se bo stranka zavzela za sprejetje spreminjalnih predlogov, stavljenih s strani osrednje uradniške organizacije.

Izrečena je bila zahvala demokratskim poslancem, zlasti pa dr. Kučkovi, ki so z energično intervencijo dosegli vsaj začasno olajšanje težkega položaja, v katerem se nahajajo naše bolnice. Stranka bo to svojo akcijo smoteno nadaljevala.

V razpravi o nepričakovani redukciji prejemkov uradniške Mestne hranilnice, ki so bili povišani v smislu analize, ki ga je JDS svoj čas zavze-

la ter po soglasnem sklepu upravnega odbora Mestne hranilnice in ljubljanskega občinskega sveta, je načelstvo izrazilo svoje začudenje nad stvarno krivičnim in formalno nepravilnim postopanjem pokrajinske uprave. Načelstvo JDS je sklenilo zastaviti svoj vpliv, da se ukrep pokrajinske uprave razveljavi.

Končno so bila vzeta na znanje poročila o okrajnih zaupniških sestankih, ki so povsodi lepo uspeli.

Prihodnja seja načelstva se vrši v soboto 8. julija ob 3. popoldne.

Jadranska banka kupila podjetje g. Peska.

V petek zvečer sta g. Kamenarovič in dr. Azman za Jadransko banko podpisala kupno pogodbo za ljubljansko imetje g. Antona Peska. Kakor se čuje, je Jadranska banka kupila hišo g. Peska v Wolfovi ulici, njegovo tiskarno ter „Jugoslavijo“ za 15 in pol milijona kron. Hišo je Pesek kupil svoj čas za 350.000 K, tiskarna reprezentira danes vrednost 2 in pol milijona, „Jugoslavija“ pa je kot pasiven revoluturnal, ki ga je spravila Peskova klika na kakih 4 tisoč dnevne naklade, v kupni pogodbi le pasivna postojanka. Jasnje je, da je g. Kamenarovič pri nakupu Peskove zapuščine imel pred očmi edino politično nameno, ker bi sicer njegovega imetja v Ljubljani, ki je visoko cenjeno bilo vredno k večjemu 10 milijonov kron, ne preplačal z najmanj 5 in pol milijoni, ki so za Jadransko banko skozi okno vrženi.

Gospod Pesek je navzile svoji nesolidnosti na koncu konca vendarle se dobro odrezal s tem, da je politično konjunkturo tudi to pot prav spretno izrabil za svoj žep. G. Pesek je s tem, da je prodal „Jugoslavijo“ bankarju, ki ne pozna drugega kakor bančne interese ter interese mamona, definitivno legel v politično grobišče. Bil je tipičen reprezentant povojnega političnega pustolovca ter parvenija. Za njim ne bo žaloval noben pošten človek.

Bolj interesantno kot to, da je g. Pesek prodal, je dejstvo, da je g. Kamenarovič kupil. Sedaj bo marsikomu jasnejše, zakaj je vodil Kamenarovič tako kampanjo proti dr. Zerjavu in drugim demokratskim voditeljem. Nakup „Jugoslavije“ po banki pa je v Sloveniji prvi slučaj, da prehaja političen čevrnj v popolno odvisnost od bančnega podjetja. G. Kamenarovič bo sicer skušal z različnimi zvijačami prikrižati in prav nič nas ne bo presenetilo, če bo na njeni glavi še naprej napisano, da je „neodvisen“ dnevnik. Zasepljeni narodniki in bralci Jugoslavije, ki pripadajo menda med socialiste, bodo seveda še naprej čitali bankirsko glasilo, kakor so neomotno dosedaj segali po „Ljubljanskem“ g. Peska. Z „Jugoslavijo“ je Anton Pesek prodal g. Kamenaroviču tudi njene narodnike in kupovalce. To je tragični del Peskove tragikomedije!

Iz mariborskega občinskega sveta.

Na seji mariborskega občinskega sveta, ki se je vršila v petek zvečer, se je razvila najprej politična debata o bolnicah. Pred prehodom na dnevni red je predlagal župan Grčar resolucijo, ki izraža začudenje in ogorčenje nad ukrepi vlade glede reduciranja sprejemov bolnikov v bolnišnice. Po županovih izjavah se je razvila velepolitična debata, v kateri sta se odlikovala z brezprimerno demagogijo zlasti klerikalna poslanca Žebot in bivši poverjenik prof. Vrstovšek.

Obrtnemu društvu so se v svrhu obrtne razstave dovolili prostori na vrtu Dijaškega doma in Ljudske kuhinje pod pogojem, da vzpostavi vse prostore v normalno stanje še pred pričetkom prihodnjega šolskega leta. Dr. Vrstovšek je v svoji zagrizenosti govoril proti ugoditvi prošnje, češ, da je delovanje Obrtnega društva strankarsko. Prošnja istega društva za podporo za obrtno razstavo je bila od-

klonjena, dovoljen pa brezobroben kredit 20.000 K.

Državno žensko učiteljsko more svoje dosežanje prostore izprazniti v enem mesecu, sicer se bo izvedlo to sodnim potom. Socialistično-klerikalna večina hoče vsled klerikalne bolzarije za nepotrebno samostansko učiteljsko tako onemogočiti žensko državno učiteljsko.

Nato se je razvila zopet razprava o pomočnjakem davku in je župan izjavil, da izhaja gonja proti temu davku samo iz gostilničarskih vrst. Vrstovšek je zahteval, naj se izvajajo dotične navedbe z vsro strogostjo zlasti proti onim, ki pri porabljani davka insultirajo mestne organe.

Gasilskemu društvu je bila dovoljena izredna petletna podpora po 50.000 K. Podp. društvo lugosl. akademikov v Ljubljani podpora 20.000 K, zadržajekskemu društvu 500 dinarjev za omogočenje udeležbe na obrtni razstavi. Prošnja akad. prosvet. društva „Prosveta“, ki ustanavlja knjižnice ob meji, je bila od večine odklonjena.

Politične beležke

— **Konferenca ministra Kumanudija z gospodarskimi krogi v Zagrebu.** Povodom svojega bivanja v Zagrebu bo finančni minister dr. Kumanudi konferiral danes z gospodarskimi krogi o vseh važnih gospodarskih vprašanjih. Konferenca se bo vršila v veliki dvorani trgovsko - obrtniškega doma.

— **Sestanek neaktivnih politikov** se je vršil 28. in 29. junija v Ilidži pri Sarajevu na poziv glavnega urednika sarajevskega „Naroda“ gosp. Nikole Stojanovića. Med drugimi so se sestanka udeležili dr. Boža Marković, dr. Dušan Vasiljevič, dr. Stjepan Grigij, dr. Vekoslav Jelavič, dr. Tomislav Tomljenović, Jovan Banjanin, dr. Ivo Tartaglia, dr. Ljubo Leontić, dr. Melko Cingrija, dr. Zivko Bertić. Prišel je tudi slučajno v Sarajevu se nadeš prof. Cvijič. Iz Slovenije ni bilo nikogar. Tudi dr. Smolaka ni prišel. Izdan je bil komuniké, v katerem se sestanek označuje kot prijateljski informativni razgovor o političnem položaju v zvezi s hrvatskim vprašanjem. Komuniké poudarja, da so bili prisotni mišljenja, da ima obče zadovoljstvo svoj glavni vzrok razen v slabi administraciji v skrajnostih režima in večjega dela hrvatske opozicije. Narod čuti nacionalno solidarnost in potrebo jedinstva navzile vsej plemenski agitaciji. Gospodje neaktivni politiki menijo, da bi pomagala delna revizija ustave v decentralističnem pravcu. Avtonomijo in federacijo torej odklanjajo. Dne 10. septembra naj bi se v Zagrebu vršil „kongres javnih delavcev v znamenju pomirljivosti“.

— **Varalnice.** Klerikalni listi razpravljajo o pomilostitvi atentatorja Stejića. Argumente si seveda po stari metodi sproti izmišljajo. „Slovenec“ je večerj napisal uvolnik o „vladni krizi“ na podlagi „dejstva“, da je pravosodni minister v imenu in po sklepu vlade predložil kralju ukaz, da se Stejića ne pomilosti. To je prava klerikalna laž že radi tega, ker sploh ni bila predložena nobena prošnja za pomilostenje in ukazi, da se koga ne pomilosti, ne eksistira, ne za Stejića, ne za kozarkoli drugega. Mi smo večerj pojasnili celo zadevo na podlagi avtentičnih informacij. Zelo se hojimo, da „Slovenec“ s svojimi dokazi, „da mora vlada odstopiti“, ne bo uspel. Škoda, da se trudi. Vedeti bi moral, da klerikalizmu v Jugoslaviji nikdar več ne bo bila „srečna ura“.

— **„Irska“ ova odkritja.** Muslimanski narodni klub pod vodstvom posl. dr. Maglajića je pričel izdajati svoje glasilo „Irska“, kateremu je vodja levičarjev dr. Spaho očital vladno subvencijo. Na ta očitek odgovarja v poslednjem „Irsadu“ posl. Sahib Korkut, ki obtožuje dr. Spaha, da je hotel njega (Korkuta) ob priliki nacionalizacije tovarn v Jajcu podkupiti ter da mu je

ponudil brezplačno nekaj delnic, kar pa je Korkut odklonil. Dr. Spaho je nato razdelil delnice med svoje sorodnike. Korkutova izjava, podpisana s polnim imenom, dovolj karakterizira značaj in delovanje dr. Spaha, novega blokaškega zaveznika.

— **Jovan Plamenac rovari dalje proti naši državi.** Po poročilih z Dunaja, je imel sovjetski delegat na Dunaju Komisarov v Badnu sestanek z bivšim ministrom črnogorskega kralja Nikola Jovanom Plamenacem in mu je izročil pri tej priliki 5000 dolarjev za boljše-viške propagandne namene v Jugoslaviji. Komisarov je baje med drugim tudi izjavil, da bo Rusija v slučaju, da bi bile njene zahteve v Haagu odklonjene, takoj napadla Poljsko in Rumunijo, nakar bo sledil tudi prevrat na Bolgarskem, kjer se proglasi sovjetska republika.

Po svetu

— **Hermes naslednik Rathenaua.** Vprašanje, kdo bo naslednik umorjenega ministra za zunanje zadeve Rathenaua, je postalo predmet živahnih diskusij v berlinskih zbornicah. Navajajo se najrazličnejša imena. Za najresnejšega kandidata pa smatrajo vsi krogi sedanjega finančnega ministra dr. Hermesa. Vendar bo odločitev padla najbrž šele v nekaj dneh.

— **Kongres češke agrarne stranke.** Predsednik eksekutivnega komiteja Svehla je otvoril te dni kongres češke agrarne stranke. Kongres ima namen združiti vse poljedelske organizacije v enotno stranko, ki naj nosi ime: „Republikanska stranka poljedelskega naroda“. Ta stranka naj bo nadaljevanje češke agrarne stranke, slovaške nacionalne-seljaške stranke slovaških maloposestnikov.

— **Važni memoriji o caristični Rusiji.** Pod naslovom „Štirideset let diplomacije“ je izdal v Londonu v angleškem jeziku svoje spomine znani ruski caristični diplomat baron Rosen. V teh memoarjih je osvetljenih mnogo važnih političnih in diplomatskih momentov iz zadnjih desetletij caristične Rusije, posebno zadnje dobe vladanja carja Nikolaja.

Prosveta

V. jugoslovenska umetniška razstava v Beogradu je podaljšana do 15. julija, ker je postal poset občinstva v zadnjih dneh živahnejši.

Glasbene Matice v Mariboru četrti redni občni zbor se je vršil minuli teden in posnemamo iz posameznih poročil sledeče: Ustanovnih članov ima 100, rednih 480 in izvršujočih 140. Ustanovnine, naložene do sedaj znašajo 60.000 K. Na glasbeni šoli je poučevalo poleg ravnatelja g. Frana Topića še 4 redne in 7 pomožnih učnih moči. Število gojencev koncem letošnjega šolskega leta je bilo 540. V gmetnem oiru je konstatirali napredek, vendar je zadnji čas, da priskoči vlada z večjo državno podporo na pomoč, ker ukovine znašajo do polovice manje nego se potrebuje za plače učiteljstva, s samimi podporami od strani mariborskega prebivalstva pa ni mogoče vzdrževati tako velikega zavoda. Šola napreduje izborna in so uspehi jako lepi in veliki. „Glasbena Matica“ je ustanovila poseben oddelek „Struna“, ki ima nalogo zalagati skladbe jugoslovanskih in sploh slovanskih skladateljev za salonske orkestre. Oddelek deluje komaj tretji mesec in je po dosežanjih uspehih razvidno, da je akcija jako posrečena. Pri volitvah je bil z navdušenjem ponovno izvoljen za predsednika ustanovitelj „Glasbene Matice“ mariborske g. sodni svetnik Oskar Dov, v odbor pa sledeči gg.: župan Viktor Grčar, gimn. ravnatelj dr. J. Tomineš, vladni svetnik Viktor Parma, železniški nadzornik Dragostefin, prof. E. Družović, prof. E. Beran, ravnatelj Al. Kržišnik, stolni kapelnik J. Trafenik, odvetniški kandidat dr. Ciril Kraševac, bančni ravnatelj Ciril Tomman in ravnatelj Emil Gerbec. Mlademu agilnemu društvu, ki vrši na naši najve-

vernejši meji veliko kulturno delo, želimo na njega trnjeviti poti prav mnogo uspehov.

Sokolstvo

SPORED DANAŠNJE PRIREDITVE SOKOLA I.

Dopolodne: Od 9. do 12. koncert in skušnje za popoldanski nastop.

Popoldne: Od pol 4. do 4. koncert v pozdrav dohajajočim gostom; od 4. do 6. javna telovadba in sicer: 1. Ženska deca: savezne proste vaje s ploščami. 2. Moški naraščaj: proste vaje za vesokolski zlet. 3. Članice: zletne proste vaje. 4. Orodna telovadba moškega in ženskega naraščaja. 5. Moška deca: savezne proste vaje s palicami. 6. Orodna telovadba članov in članic. 7. Ženski naraščaj: zletne proste vaje. 8. Članice: proste vaje s kijl. 9. Članice: proste vaje za vesokolski zlet. 10. Članska vrsta: skok ob palici. 11. Zaključna skupina vseh moških in ženskih oddelkov.

Po telovadbi koncert in ljudska zabava. Po 9. zvečer siljaja razsvetljiva telovadbišča. Po 10. umetniški ogenj.

Pri prideitvi, ki se vrši na trgu Tabor, sodelujeta orkester Sokola I. pod vodstvom br. Pahorja in mariborska vojska godba pod vodstvom kapelnika g. Herzoga.

Vstopnina k dopoldanskim skušnjam: sedeži 3 Din, stojišča 2 Din, stojišča za mladino do 12. leta in vojski do narednika 1 Din. K popoldanski javni telovadbi in večerni prireditvi: sedeži v ložah 30 Din, na glavni tribuni 12 Din, na mali tribuni 9 Din, ob telovadišču 7 Din, stojišča 4 Din, za mladino do 12. leta in vojski do narednika 2 Din.

Sokol I. Vabimo vse članstvo, da se številno udeleži društvenih prireditev 2. julija na Taboru in da povabi tudi svoje prijatelje in znance. Bratje naj prisostvujejo dopoldne in popoldne v slavnostnem kroju! — Za nas je to dan, ko polagajo bratje telovadci in sestre telovadke javni obračun o svojem rednem in vztrajnem telovadnem delu, za vse pa pomenijo društveni nastop generalni pregled glede krajevne pripravljenosti za velike zletne dni v avgustu. Naporu naj sledijo uspehi in priznanje! Vsem posetnikom pa bo gotovo tudi mariborska vojska godba nudila mnogo umetniškega užitka. — Odbor.

Sport

(Gle) tudi prilogo! Malostransky S. K. (Praga): Ilirija 4 : 2 (2 : 0).

Včeraj je ljubljanska Ilirija absolvirala svojo prvo tekmo s tretjim gostom iz Češkoslovaške. Danes bo na Bledu Izraela revanžno tekmo, da bo skušala popraviti svoj včerajšnji popolnoma zaslužen poraz. Mogoče se ji bo posrečilo; toda pokazati bo morala docela drugačno igranje, kakor je bila včerajšnja, pri kateri je pri domačinih skoro vse odpovedalo. V napadu se je zelo občutilo, da manjka Oman. Napad je sicer napravil nekaj lepih prodorov, toda pred golom je vedno izgledalo, kakor da bi napadalcu imeli prvič pred seboj nogometno žogo. To ni bila igra, to je bilo — igranje. Eden gol za Ilirijo je padel iz pravilno diktirane enajstmetrovke. Pri krilih smo pogrešali zlasti pravilno pokrivanje nasprotnikov. Najslabši del vsega moštva pa je bila vsekakor obramba. Celo Beltram, pri drugih tekmah vedno na svojem mestu, ni izpolnil nad, ki so se stavile nanj. Poizkus z Držajem na mestu Pretnarja se je ponesrečil. Držaj spada vendar le med krilce, čeprav tudi tam ni več v oni formi kakor nekdanj. Tudi vratar Soklič je imel slab dan.

Gostje so daleč prekašali Ilirijo zlasti glede tehnike. Najboljši igralci med njimi so srednji krilce, desna zveza in desno krilo. Internacionalcec Prokop igra nogomet, kakor da bi bil na izprehodu. Taktično se mnogo ne udeležuje igre. On je „Wurfmachine“. V tem pa je prvovrsten. Njegovi krasno plažirani ostril streli spravljajo vsakega vratarja v precejšen strah. Tudi ostali napadalcu se odlikujejo po lepih strelh. Vsekakor je napadalna vrsta tudi vsled lepih kombinacij splošno ugajala. Krilci so bili dobra opora obrambi ter imajo vsled lepega podajanja žoge precejšnjo zaslugu pri uspehih napadalcev. Branilca sta se potrudila, vendar pa sta najslabši del moštva. Vratar je storil svoje dolžnost.

V prvi polovici so bili gostje v popolni premoči. Po odmoru si je Ilirija nekoliko opomogla. Pričakujemo, da bo danes popravila svoje včerajšnje še nesportniku vidne napake.

Sodnik g. Vodišek je moral v drugi polovici izključiti Prokopa radi nesportnega nastopa proti nekemu Ilirijanu. V prvi polovici je bil g. Vodišek zelo dober, dočim je v drugi zopet malo popustil. Prav radi bi imeli, da bi bil vedno tak, kakoršen je bil v prvi polovici. Sicer tudi po odmoru ni napravil izredno hudih napak, vendar pa menim, da je ena teh napak spravila Čeha ob en gol. Vsekakor je bil njegov nastop najboljši, kar smo jih letos videli od njega.

Današnja tekma na Bledu utegne postati vsekakor zelo zanimiva, ker bosta obe moštvi že z ozirom na to, da se tekma vrši v nekako slavnostnem okviru, napeli vse svoje sile, da dosežeta čim bolj časten rezultat.

7. K. „Skala“ sklicuje v ponedeljek dne 3. julija važen sestanek ob 20. uri v magistratni posvetovalnici. Z ozirom na važnost dnevnega reda je udeležba obvezna.

Beseda abiturijentom.

Hotel sem vam k slovesu izpragovoriti še par besedi, pa ni bilo prilike. Zdeli ste, da bi Vam povedal kaj drugega in lepega na življenja pot. Oglušam se k besedi, da jo slišite vi in vaši tovariši.

Na Vidov dan ste zapustili naš zavod in ste se poslavljali od nas. Bili smo veseli, ko smo Vas gledali pred seboj. Veselilo nas je, da ste srečno prestali prvo večjo skušnjo življenja in da smo Vas mogli kot zrele osvoboditi ozkih šolskih vezij.

In vendar ni bila Vaša radost popolna. Mi smo to razumeli. Gledali ste v bodočnost in ste dobro čutili, da je to šele začetek novega življenja. Tudi vemo, da šola postane človeku drugi dom, in če prej srečni šolskih težav sarja o daljnem svobodnem svetu, mu jo vendar tesno pri srcu, ko odhaja v daljni svet. Zato ste čakali na našo prijateljsko besedo.

Bila mi je prijetna dolžnost, da sem Vas vodil po polju slovenske literature, to je predmet, ki je sam po sebi najbližji Vašemu srcu, zato je bila moja naloga lažja in prijetnejša nego drugih mojih tovarišev. Rekli ste, da ste se veselili na slovenske ure — tudi jaz sem se jih veselil. Pri maturi morebiti niste vsega povedali, kar smo Vas vprašali, vedeli pa ste marsikaj, česar niste mogli povedati. V življenju pride marsikaj tako. Zato smo skušali spoznati Vašo zrelost ne le v tem,

kar znate — človek se uči, dokler živi — ampak tudi v tem, kar mislite.

In to je bilo, kar nam je delalo naše slovenske ure tako prijetne. Učili smo se misliti. Poglobljali smo se v misli in nazore posameznih dob. Zaseplovali smo razvoj človeške kulture in v tem svetovnem toku smo gledali duševno življenje in napredek slovenskega naroda. Videli smo, kako se je zasilral ta mali narod sredi svojih gor nad dva taktar ustaljujoča se svetova — med germanstvo in romanstvo — kako ga je preplavila tuja kultura, kako blizu je bila rešitev v slovanski verski ideji Cirila in Metoda, kako je po moravski katastrofi propadlo naše duševno življenje, kako se je vzbudilo v reformaciji, kako je propadlo v protireformaciji, kako se je iz slovanske misli začel narodni preporod, kako se okoli Prešerna bije boj za svobodo in lepoto, kako smo nepripravljeni stopili v l. 1848., kako je mladina povzdignila narodni prapor Slovenije, kako je odmeval duh ilirski in slovanski, dokler niso pokazali Levstik - Stritar - Jurčič pravo amer slovenskemu kulturnemu življenju, kako se je razrastlo mlado slovensko drevo in kako je v njem odmeval ječ od Balkana, kako je vzrasla naša moderna in pripravila naša srca za veliki trenutek novega življenja.

Vsega tega se spominjate in veste, kako sta se na Slovenskem borili luč in tema. Vi ste mladi; ali Vam je treba šele reči, da hrenenite po luči. Nismo

politizirali: skušali smo le pogledati resnici v obraz in pot je bežala pred nami: to je bila pot naših velikih mož. Bil sem vesel, ko sem videl, kako jih ljubite, kako jih razumete, kako Vas vabijo za seboj. Kaj naj Vam še rečem? Ali jih bodeite pozabili? Ali niso šli zato pred nami, da gremo za njimi? Borci za resnico in pravico slovensko in jugoslovansko v smislu najvišjih idej človeštva! Ustvarili ste si v tem svoje prepričanje. Videli ste boj dveh svetov, Na katero stran bodeite stopili?

Ako gledamo današnjo mladino, vidimo, žal, da je pri nji premalo idealizma. Vemo, da so časi težki in da je boj za obstanek težak. Toda tudi mi smo se morali boriti — živeli smo v tuji državi in naša domovina je bila ubožna — in vendar smo ostali zvesti narodnim idealom. Biti brez prepričanja je veljalo skoraj za sramoto. Danes opažamo pri mladini preveč indiferentnosti in premalo smisla za borbo naše mlade države, ki je bila zgrajena na idejah največjih mož naše preteklosti.

Vsak od Vas je poklican, da stopi s svojimi mladimi silami v službo domovine. Ali bomo zatajili svojo preteklost? Zgodovina nar. bo sodila, kakor smo sodili mi, ko smo pregledovali naša stoletja. Ali bodeite hoteli biti med obsojenimi? Kako ste gledali vi na zastopnike nasprotnih staj? In na

koga ste gledali s ponosom? Na borce in može, ki so skozi mrak kazali pot v veliko bodočnost. In danes se zopet bijeta dva svetova. Duh vere in duha zanikanja, duha svobode in napredka, in duha reakcije in separatizma, duha jugoslovanske in duha protireformacije.

Te dni odhajate na pot po Jugoslaviji. S tem bodeite najlepše zaključili prvi del svojih študij in ob enem boste spoznali, kako lepa in velika je naša domovina. Spoznati bodeite, kak greh je, ako se hoče razdruževati, kar je končno usoda po tolikih stoletjih razdora, sužnosti in trpljenja združila. Kako srečen bi bil narod v tej državi, ako bi ga ne motili hujskači z agitacijo proti njegovi lastni državi. Spoznati bodeite, da je edino v skupnosti naša sila in bodočnost. Da je rešitev vseh težkih notranjih vprašanj, ki so se pojavila pri zgradbi našega skupnega narodnega doma, mogoča le v delu za red in mir. Da je le ljubezen tista sila, ki bo premagala predsodke preteklosti. Da bo le enotnost države pridobila ugled in veljavo jugoslovanskemu imenu v zunanjem svetu. Da bo le v jugoslovanski misli lek za pekoče slovenske meje na severu in jugu. Našli bodeite bratov poved in se bodeite vrnili s prepričanjem, da bomo veliki le tedaj, če bomo premagali svoje lastne malenkosti.

To troje sem Vam hotel povedati. Hodite srečno na življenja pot!

Dr. L. L.

Ob sklepu gledališke sezone

Ljubljanska opera

Letošnja operna sezona se je otvorila s premiero »Borisa Godunova«, kateremu pa občinstvo hlablji temu, da je muhalno izredno zanimiv in ga je uprava navedena razložila opremlila, ni izkazala posebne pozornosti. Glasbo ljubečim krogi pa so imeli gotovo največji užitek ravno od »Borisa« in pa od Weingartnerjeve »Vaske soie«, katero je izvajal g. Balatka s finim razumevanjem in delatnostjo, kakršne je bilo treba.

Primeroma najbolj obiskane so bile Puccinijeva opere, katerih smo imeli na repertoarju kar štiri in pa Bizetova »Karmen«, ki vse vlečejo občinstvo po svoji melodioznosti in napetem dejanju. Kienzl »Evangelijski« bi bil morda lahko brez škode napravil mesto čemu drugemu. Čeprav ima ta opera dosti solidno glasbo, vendar okus in želje poprednega občinstva ne smejo biti merodajne kulturnemu zavodu. Gledišče naj vleče občinstvo za seboj na višji nivo, ne pa narobe: občinstvo gledišča na nižjega! Prepričani smo, da bi kakšna moderna, nova opera v Ljubljani gromotno boljše uspeha kakor takile izrecni blagajniški kosi. Od časa do časa sta se dalje uprizorjale Smetanova »Prodana nevesta« in »Dali-bor« ter Verdijeva »Rigoletto« in »Trubadur« z Lovšeto. Drvota in Levarjem v glavnih vlogah. »Prodana nevesta« je bila v glavnih vlogah malo nesrečno zasledena, na mestu sta bila morda samo Drvota in Zathay, dočim so z Marinkami vedno eksperimentirali.

Sredi decembra so dali nanovo nastudirano »Wertherja«, v katerem je nastopilo tudi nekaj novih solističnih moči, od katerih, menim, nam boša bariton Bagrov in tenor Bratuž še koristila. V januarju so dali nanovo nastudirano »Fausta« z Zikovo v vlogi Marjete, dočim sta se v naslovni vlogi menjavala Kováč in Sovrski. »Faust« je bil še tudi precej dobro obiskan. »Kavalerija« je bila splošno slabo zasledena in sploh menimo, bi bilo na njeno mesto lahko prišlo kaj drugega.

Prvi balet so dali novembra meseca z »Labodim jezerom«, ki je pokazalo zrelost našega baleta, ki si ga moramo že polagoma vzgajati in šolati. Upamo, da bo balet prihodnjo sezono kaj boljši. Edina domača noviteta je bila to sezono Savinova »Plesna legenda«, ki ima si-cer dostojno, čeprav ne preveč invenciozno glasbo, dejanja pa nič in snov tudi ni bila prikladna za mimično igro.

Neprimerno bolj nas je razveselila škerjančeva glasba k Molierjevemu »Zlahtnemu meščanu«, ki se je tudi uprizorjal v operi. V marcu smo čuli poleg nanovo nastudirane »Butterfly«, v kateri je g. ravnatelj Rukavina pokazal, da zna biti muzikalen tudi v estetičnih mejah, kar se mu dotlej ni vedno posredilo. Se bolj vestno je nastudiral Charpentierjevo »Lužico«, ki se je prav dobro izvajala in bila dobro zasledena in režirana. V aprilu so začeli dajati Kaanov balet »Bajaja«, ki se je do konca sezone držal na repertoarju. »Hoffmanove pripovedke« so se uprizorjale o priliki gostovanja za grebake primadone Vesel Polove, ki ima dobro šolo in dobro koloraturno tehniko. Gostoval je poleg nje pri nas to sezono tudi naš rojak Robert Primotič, član za grebake opere, ki je nastopil kot Scarpija v »Toski« in kreiral izvrstnega Rigoletta. Igralsko se nam je zdel morda še boljši kakor pevsko. G. Sergej Nikolajevič iz Novega Sada pa, ki je enkrat gostoval kot Mefisto v »Faustu«, se preveč lovi za zunanji efekti in nima posebnih glasbenih izobrazbe. Sredi maja se je uprizorila kot premiera Delibesova »Lakmé« v glavnih vlogah z Drvoto in Lovšeto, ki je bila izvrstno kos naslovni, mestoma koloraturni ulogi. Tudi opremljena je bila opera primerno in g. Neffat jo je zelo vestno nastudiral. Zadnja premiera je bil Puccinijev »Triptih«, ki je napravil precejšen vtis, ker so v njem nastopili vsi naši dobri solisti v vlogah, ki so jim pristojale.

Upričarili so torej skupaj devetnajst oper, med temi štiri kot premiera, dalje štiri baleta, med njimi enega izvrstnega domačega in »Zlahtnega meščana«. Od slovenskih skladateljev so dali tri opere in štiri baleta, od nemških tri opere, od francoskih štiri, od španskih eno, od italijanskih pa kar sedem.

Repertoar bo drugo sezono gotovo bolj ustrezal okusu časa, ki danes ne preneha več Verdija, Kienzla in deloma tudi Mascagnija. Sezono predvsem po domačih operah! Kakor se čuje, imajo Hrvatje samo od lani kakih sedem povsem modernih novih opernih del, od katerih jih bo morda vsaj par umetniško toliko zadovoljivih, da bi se z uspehom uprizorjale tudi pri nas. Poleg čeških in ruskih novjših del se nam objavlja tudi Wagner, poleg katerega bi radi čuli tudi kaj naj-novejših francoskih ali nemških primer-nih del, ki se bodo gotovo, če ne drugega, vsaj vzdržala na repertoarju poleg obli-gatnih opernih kosov kakor Karmen in Butterfly.

V splošnem je naša opera to sezono, posebno v drugi polovici, ko je nastopila intendanturo g. Hubod, umetniško napredovala. Upamo, da nas bo še bolj zadovoljilo prihodnjo sezono.

DIRIGENTI.

Ravnatelj Rukavina je dirigiral učinkovito Puccinijeva dela, katerim je skušal z glasbo, včasih morda malo nesrečno podčrtati dramatsko dejanje, dalje »Borisa« in »Lužico«. V tej in v »Triptihu« ter še prej v »Butterfly«, katera dela je zelo vestno in precizno nastudiral, je pokazal, da more, če hoče, in je uspešno pobijal purno nezaupanje proti sebi.

Dirigent Balatka je glasbenik, ki se razvija v prvovrstnega dirigenta. Ima dobro šolo in fin okus, pazi na lepe linije, na orkestralna sozvočja in pravilno odtehtana dinamična razmerja med orkestrom in solisti. Predvsem moramo pohvaliti njegovo »Prodano nevesto« in »Vasko šolo«, ki sta bili muzikalno vzorno izvajani.

G. Neffat je to sezono šele začel svojo dirigentsko kariero. Od svoje prve opere, katero je dirigiral, od »Rigoletta« preko »Wertherja«, »Kavalerije« do »Lakmé« je napravil silen karak naprej. Lakmé je bila ena izmed najbolje izvajanih oper te sezone.

Zadnji dve predstavi v sezoni je dirigiral gost kapelnik Matočič iz Novega Sada, ki kompetna za mesto dirigenta na naši operi. Je zelo muzikalen umetnik dobre šole, ki ga moremo upravi le priporočati.

SOLISTI.

Primadona Zikova kreira pevsko in igralsko izborne tipe tragičnih heroin, kakršne vloge so njenemu naravni posebnosti prikladne. Je prvovrstna dramatska pevka z vsemi dobrimi lastnostmi rutinirane igralka. Zadnje čase, nam je žal, začela bolehati in čuje se, da nas namerava zapustiti. Škoda bi je bilo. Takih Tosk, Mimi in Lužic, kakor so njene, je malo.

Ga. Lovšetovala je virtuosinja, ki ne pozna tehničnih in koloraturnih težkoč in ki izredno pazi na estetično pevsko prednašanje vloge. Tudi ona hoče baje oder zapustiti, za kar nas bo, kakor upamo, odškodovala s samostojnimi koncerti.

Ga. Lewandowska je prvovrstna dramatska pevka, ki razpolaga z obširnimi glasom, zmognim vseh mogočih lirskih nijana. Je slino muzikalna in vidno doživlja svojo vlogo. Prihodnja sezona bo gotovo nastopila tudi v večjih vlogah.

Gdč. Thalerjeva je bila najboljša v naslovni ulogi. »Madame Butterfly«, ki je bila njena najboljša kreacija v tej sezoni. Pela je še v več drugih operah, kakor je bila pač razpoložena.

Ga. Thierry-Kavčnikova se odlikuje po svojem polnem žametastem glasu in po svojem čustvenem pevskem prednašanju. Kar se tiče glasbenih umetniških kvalitiet, gotovo ne zaostaja za Zikovo, žal, da njena igra ne zadovolji vedno v polni meri.

Gdč. Šterkova se je to sezono razvila v solidno operno moč, ki se izpopolnjuje tudi igralsko.

Gdč. Kalinova je porabna za manjše in srednje vloge, kot Marinka ni tako ugajala po bavi glasu in nepopolni vokalizaciji. Ga. Smolenskaja dobiva manjše vloge, v katerih se uspešno potrudila.

Med tenorji je del to sezono gotovo največ pohvale g. Drvota, na katerega smo lahko ponosni. Pel je vse polno junaških vlog, v katerih se je odlikoval po silni perksi in igralski rutini in po svojem lepo zvenečem glasu.

G. Sovrski je rutiniran pevec in umetnik, ki pa ima, kar se tiče glasu, svoje lepše čase za seboj. Pel je v velikim umevanju precej vlog, ki jih je tudi dobro igral.

G. Kováč je eden izmed najbolj ambicioznih in marljivih članov naše opere. Čeprav se še ni popolnoma odvadil nekoliko nemuzikalnih, sunkovitih vstopov in še ni dobil prave sugestivne dramatske moči glasu v višini, je gotovo silno porabna moč, ki se brez dvoma razvija v dobrega interpreta junaških vlog.

G. Romanovič nas hoče zapustiti, ker mu upamo, da se ugodno glede plače. Tega simpatičnega, prijetnega umetnika bi bilo gotovo škoda, zato upamo, da bo uprava vse storila, da ga odprži.

G. Levar je izvrsten igravec, dočim v petju včasih nekam zaostaja za svojo igro. Njegov Boris in Skarpia sta bili izborni kreaciji.

G. Zathay je tudi nameravala oditi od nas, pa upamo, da se je premislila. Podajal je pevsko in igralsko simpatičnega Mefista in Kecalja, ter žel vedno obilo za-želenih pohval.

G. Zupan ima mehak, zveneč bas, dočim v igri še ne zadovolji popolnoma. Tudi on in g. Zorman se poelavljata od odra. Proč gre tudi g. Truhovič, ki je dal igralsko nekaj komičnih tipov. G. Mo-boršč se je v manjših vlogah dobro obnesel.

Ljubljanska drama

Dramsko gledališče je uprizorilo to sezono 26 dramskih del, med njimi od doma-čih avtorjev Finžgarjevo »Razvaline življenja«, Cankarjevo »Pohujšanje«, Tavčarjevo po Borštniku dramatisirano nove-lo »Otok in Struga« in kot premiero Go-lijeve »Peterčkove sanje«, ki so dvignile nekaj prahu, češ da je dramska uprava preozkosirno inscenirala to delo ravna-telja in da je zavrgla radi »Peterčka« več drugih, baje boljših dramskih doma-čih del. Ali so bila druga dela boljša ali ne, ne vemo, ker jih nismo čitali, da pa je imela dr. Remčeva »Kirke« v Mariboru uspeh, so prinesli časopisi. Shakespeare je bil zastopan na repertoarju s »Ham-letom« in »Komedijo zmešnjav«, Gale-worthy z »Borbo«, Molieri in njega pro-slava z dvema deloma, dalje so bili na repertoarju Scibe, Gogolj, Andrejev, Mol-nar, Wildgans, Schiller, Hauptmann, Nu-šič in drugi.

Najboljše so bile obiskane morda dra-me, ki jih je režiral g. Putjata, ki si je pa izbral tudi le učinkovite in komične stvari. Naš »Hamlet« v Sestovi režiji tudi gotovo ni delal aramote Hamletom po velikih odrih. G. Rogoz je kreiral naslov-no ulogo povsem neoporečno in tudi in-scenirano je bila drama moderno, čeprav malo vsiljivi svetlobni efekti pri mono-logih niso prav spadali v okvir resne, umetniške gledališčne inscenacije. Če de-lajo tako tudi drugod, je vseeno.

V dramskem gledališču sta gostovala to sezono samo ga. Marija Vera, članica beograjskega pozorišta, ki je izborna kre-irala ekspresionistične tipe Schillerjevih junakinj in »Mariji Stuart« in pa g. Trbu-hovič v »Lilommu«, ki se pa ni posebno posredil.

Med igralci gre po kvaliteti gotovo prvo mesto g. Rogozu, ki je kreiral do-brega Hamleta, in g. Kralju, ki se je iz-kazal v mnogih vlogah. Tudi g. Putjata bi povsem zadovoljil, če bi mu jezik ne delal težav. Gg. Zeleznik, Lipah in Gre-gorin so pokazali svoje talente v mae-ri-kateri ulogi; gg. Plet in Daneš pa sta ustvarila nekaj komičnih tipov. Gg. Dre-novec in Peček nista ustvarila bogve kaj, g. Gaberšek pa baje zapuščal oder.

Ga. Medvedova je, žal, oder zapustila, kakor pravijo, veld nekih internih ne-sporazumljenj itd. Škoda je je. Bila je

prvovrstna interpretinja psiholoških vlog. Ga. Sarčeva je resna umetnica, sposobna za interpretacijo povsem različnih tipov, katere kreira z neko elastično genialnostjo povsem naravno in nepristransko resni-čno. Ga. Danilova ljubi realistično umer-jenost in nekaj romantike. Poleg tega, da nam je predčela več posebnih tipov (Rosa Bonari, Elizabeta v »Mariji Stu-arts«), nam je vrgla tudi nekaj talentov med naraščajočimi, ki nam bodo prihodnjo sezono v manjših in srednjih vlogah go-tovo dobrodošli. Gospodične Danilove, posebno Vera, imajo prirojene talente. Ga. Juvanova nas je razveselila v komičnih vlogah, ki ji posebno pristajajo, tudi ga. Uihotrova je dala nekaj dobrih figur.

Dramsko gledališče je bilo to sezono precej agilno, umetniško pa še ni doseglo nivoja kakor bi bilo želeli. Repertoar je bil precej raznovrsten in je kazal tudi zanimanje za slovenska dela, vendar pa prejšnja uprava ni posegala po naj-novejših produktih moderne dramatske umet-nosti. Zakaj bi pri nas vedno morali se-pati par let zažad za ostalo Evropo?

Mariborsko gledališče

V začetku sezone je stalo mariborsko Narodno gledališče v znamenju krize. Pr-votno ga je dala mestna občina v zakup, na to pa je posegla vmes država, češ, gla-dališče se mora z ozirom na nacionalni po-men Maribora poddržati. To tendenco so pozdravili tudi člani gledališkega an-sambla in velik del javnosti. Se predno je izrekla država obvezno besedo, se je vnela v listih dolgotrajna razprava o rešitvi gledališke vprašanja, ki je bila mestoma zelo pikra in osebnostna. Dne 17ega septembra 1921. l. bi se imela otvoriti druga sezona, a otvoritev se je bila za-vlekla tja do novembra. Prvotno živahni interes občinstva za gledališko vprašanje je polagoma otopel. S podžavljenjem ni bilo nič. Država je naklonila subvencijo in šele sredi sezone, v mesecu marcu, je postavila na čelo uprave g. drja. Rado-vana Breučiča, kateremu je pridelen tri-članski svet (zastopnik mestne občine, Dramatičnega društva in za občinstvo g. dr. Skapin). Faktično vodstvo te sezone pa je bilo v rokah ravnatelja g. Bratine. V septembru l. l. je izdal repertoar, ki je našel v zainteresiranih krogih precej pri-jazen sprejem. Napovedanih je bilo tudi več opernih predstav. Pri gledališču je ostala večina že znanih igralcev in igralk; nekateri so bili angažirani ob začetku se-zone, pomnoženi je bil tudi zbor. Navaja-mo samo nekoliko širšemu občinstvu znanih imen: dame Bukšekova, Dragutinovi-čeva, Setinska, Megečeva, Vovkova, Su-sterjeva i. dr., gospodje Bratina, Skrbin-šek, Rasberger, Rumpel, Povhe, Simenc, Grom, Mikulič, Janko, Škerlj i. dr. Režijo drame je vodil večinoma g. Milan Skrbinšek, operete gg. Povhe, Rasberger i. dr., opere g. Rumpel.

Mestna občina je izvršila popravila in poskrbela za moderno razsvetljavo, ki je po svojem sistemu prvovrstna. Ta popra-vila so deloma zavračevala otvoritev druge sezone.

Dne 5. novembra se je vršila v Narodnem domu prva predstava. Vprizorili so »Strička Vanjo«, eno najlepših dramati-čnih del A. P. Čehova. Predstave v Na-rodnem domu pa so bile tehnično po-manjkljive. Občinstvo je postajalo apa-tično. V prostorih Narodnega doma je dalo gledališče še naslednja dela: Nušič »Sveta«, Ernst »Vzgojitelj Lanovec«, Strindberg »Oče«, Knoblauch »Faun«.

Dne 30. novembra je bila prva uprizo-ritev v na novo opremljenem gledališču. Dali so »Strička Vanjo«, ki je v Mariboru uspel moralno, ne pa — gmotno.

Dne 15. decembra je prišla na vrsto prva opereta v tej sezoni, Nedbalova »Poljska kri«.

Na to so sledile v primerni časovni razdalji premiere sledenih dramskih del: Cankar »Za narodov blagor«, Pecija Pe-trovič »Gozd«, Cankar-Skrbinšek »Hlapec Jernej in njegova pravica«, Becque »Pa-rižanka«, Majcen »Dedič velikega časa«, Milčinski »Kjer ljubezen, tam Bog« in »Volkašin«, Ibsen »Sovražnik ljudstva«, Dostojevski-Raskolnikov (dramatizacija romana »Zločin in kazen«), Molieri »Sko-puh«, otroška igra »Pogumni krojaček«, Oskar Wilde »Pahljača gospe Winder-mere«, Grillparzer »Prababica«, Schnitzler

»Ljubimkanje«, Jerome K. Jerome »Ne-znani prijatelj«, Ludwig »Dedni logar«, A. Remec »Kirke«, John Galworthy »Bor-ba«, Iv. Cankar »Jakob Ruda«.

Operete: Nedbal »Poljska kri«, Mam-zelle Nitouche, »Pitčar«, »Cigan baron«, Panna »Čarilna Amazonke«.

Operi: Smetana »Prodana nevesta« in Lorzing »Car in tesar«.

Skupaj se je vršilo v tej sezoni okrog 170 predstav. Stota predstava je bila po-svečena 300letnici velikega Moliera. Upri-zorili so »Skopuha« z g. Skrbinškom v naslovni ulogi.

Posebno pozornost so vzbujali gostje. Dne 10. marca je gostoval znani zagreb-ški komik g. Arnold Grund kot pan Za-remba v »Poljski krvi«, naslednjega dne pa kot organist Celestin v »Mamzelli Ni-touche«. Prinesel je v Maribor kreacijo pravega komika-umetnika in zapustil glo-bok vtis. Kmalu za njim je gostovala ga. Ančka Mitrovičeva, soproga ravnatelja varaždinskega gledališča. Nastopila je v »Pitčarju«, »Poljski krvi« in »Mamzelli Nitouche«. Njena temperamentna igra in prijeten glas sta našla splošno priznanje. Dne 9. aprila je gostoval ansambl varaž-dinskega gledališča. Upričorili so z veli-kim uspehom Ogrizovičovo noviteto »Vu-čina«. Sezono gostovanj je zaključila ga. Gostj Danilova iz Ljubljane, ki je nasto-pila dne 25. aprila v ulogi mis. Erlenne v Wildeovi »Pahljači gospe Windermere«. Od novitet, ki so se v prošli sezoni uprizorile na mariborskem odru, naj ome-nimo:

Skrbinškova dramatizacija »Hlapec Jer-neja in njegove pravice« je občinstvu ugajala. Dramatizacija Cankarjevih pripo-vednih spisov je težka reč, a g. Skrbin-šek je imel srečno roko. Delo je razdelje-no v 7 slik, ki predstavljajo najznačilnej-še prizore iz socialno-moralne tragedije hlapca Jerneja. G. Skrbinšek je igral glavnega junaka in mu vedel vdihniti pravo cankarsko dušo.

Odmev vojne dobe je otroška drama Stanka Majcena »Dedič našega časa«. Ima na sebi nekaj finega in subtilnega kakor Maeterlinckove drame. Za mari-borsko gledališko publiko je bila preveč intima.

Izrazitejšo sliko vojne in povojne dobe udi AL Remca verižniška komedija »Kirke«. Kirka (X. poglavje Odisjeje, boginja, ki pretvarja Odisijevo tovarišo v svinjo) je vojna. Ona pretvori Berto v svinjo. Okoli verižnice Berte se snujejo vojni in povojni tipi. Nad njimi vlada ka-kor druga Kirka. Remčeva komedija je resna analiza današnje dobe; nekateri tipi so precej posrečeni, v celoti pa nima delo enotne kompozicije. »Kirke« je vzbudila zanimanje tudi med širjim občinstvom.

V splošnem je bila drama dobra; neka-tere uprizoritve so dosegle pod režijo g. Skrbinškega nedvomen umetniški uspeh. V gmotnem oziru — in ta pri malih gla-dališčih sili neprestano v ospredje — niso bile rentabilne. Pokazalo se je, da Mari-bor še nima gledališke publike, ki bi bila mogla sprejeti z umevanjem Ibsena, Strindberga, Wildeja itd. Poskusilo se je že s klasično, naturalistično, psihološko in impresionistično dramo, a za nobeno še nimamo terena. Vprašanje dobre pro-vincialne drame je vprašanje gledališke vzgoje. Kaj pomaga, če gledališče troši najboljše moči za visoko umetnost, ko se pa igra ob navzočnosti gledališke praz-note.

Opereta je imela gmotni uspeh, tudi če je njena umetniška kvalifikacija proble-matična. Navedene operete so si pridobi-le v Mariboru popularnost in so polnile gledališče. Godba, originalni kostumi, iluminacija, petje in humor — to so pri-vlačne reči, ki tudi lahko vzgojujejo za gledališko umetnost, če so v dobrih ro-kah.

Opera »Prodana nevesta« je bila prva slovenska opera v Mariboru. Uspeh je ne-sporen, če vpoštevamo težkoče, ki se niso dale premagati. G. Rumpel je dober re-žiser. Kot nova moč je nastopil Rus Ar-hipov. Uloga Marenke je pela gdč. Me-gečeva, Vaska je pa igral mladi komik in ljubimec g. Janko. Zbor je storil največ, kolikor je v danih razmerah bilo mogoče storiti. Z opero »Car in tesar« se letošnja sezona zaključuje.

Celotna bilanca torej ni neugodna, če-tudi bi se dalo mnogo kritizirati in še več nasvetovati. Izgleda pa, da mora kri-tika biti zelo previdna, ker gre za gleda-

Nedeljsko pismo

Bili so trije bratje, ki so šli po sva-tu. Na razpotju so se ločili in so rekli: »Kaj bi mi skupaj gradili hišo in go-spodarili? Prepričaj bi se med seboj! Bolje je, da si vsak po svoje poskrbi in si uredi domovje kakor mu drago.«

In so šli in so se naselili drug ob drugem in so si ustvarili svoja do-movanja in so gospodarili vsak po svoje. Niti mej si niso natančno dolo-čili, ker eo si mislili, kar je tvoje, je moje, kar je moje, je tvoje.

Pa je prišel mogočen tuj sosed nad prvega brata, pripeljal je s seboj hlapec in pomočnike, obdal je okoli in okoli njegov dom in ga je premagal. Brata mu nista prišla na pomoč, zato je brat postal suženj in je moral delati za tujca na svojem lastnem polju.

In prišel je tuj sosed tudi nad dru-gega brata. Ta pa el je že nekoliko uredil svojo domačijo in ko je videl, da mu preti nevarnost, je poslal svoje posle k tujemu sosedu in je prosil mi-losti. Tuj sosed pa ni bil tako močan, zato je ugodil bratovi prošnji in je re-keč: »Dobro torej: delaj boš na svo-

jem polju, meni pa boš plačeval, ka-kor se bova pogodila. Vendar bom jaz gospodar nad teboj.«

In je obveljal tako.

Tretji brat pa si je ustanovil dobro urejeno gospodarstvo in je bil od obeh najbogatejši. Naenkrat pa je tudi na-denj pridrvel strašen tuj velikan, pre-magal ga je in mu je vzel vse njegovo premoženje. Brat je pobegnil v gore in se je tam skrival pred sovražniki.

Tako eo bili vsi trije bratje v suž-nosti. Zgodilo se je, da so se tudi tuj gospodarji med seboj prepirali in skušali drug drugega izpodrinuti. Pa eo rekli bratje:

»Čemu mi služimo tujim gospodar-jem. Ako bi se združili, lahko bi jih premagali.«

Pogosto so mislili in govorili tako, a nikoli niso storili. Tako je preteklo mnogo let. Končno je zapazil tretji brat, ki se je skrival po gorah, da je njegov gospodar star in slab, vrgel se je na njega in ga je zadavil. Tako je osvobodil svojo zemljo in je premisljal, kako bi pomagal svojima bratoma. Toda tuj gospodar je imel svoje pri-

jatelje in ti niso pustili, da bi se brat polastil celega svojega imetja. Tudi oba druga dva tuj gospodarja sta se začela bati za svojo ukradeni posest in sta skušala ovirati osvobojenega brata, da bi ne rastle njegova moč. Tudi sta prepovedala na svoji zemlji govoriti o tem, da bi brata ne slišala. Brata pa sta vkljub temu vse zvedela in sta rekla:

»Če se je on osvobodil, zakaj bi se midva ne.«

Vedela pa sta, da sta preslaba, kajti njihju gospodarja sta bila mogočna in sta imela trdne gradove. Zato sta ved-no prosila pomoči osvobojenega brata. Ko si je osvobodeni brat nekoliko opo-mogel, je poiskal prijateljev in je za-sedel z njimi vse kar je bilo nekdanj njegovega. To je razsrdilo prvega tu-jega gospodarja, ki se je najbolj bal za svoje posestvo in je hotel razširiti svojo oblast tudi nad osvobojenim bratom. Poslal je nadenj svojo vojsko hlapcev in pomočnikov, brat pa je zgrabil za košato drevo na gori in je premislil hlapce in njih pomočnike. To je obrabilo tudi njegove prijatelje, ki so umeli od tega imeti svoj dobiček,

in so se mu pridružili. Takrat pa je zavisten sorodnik napadel brata od za-daj in ga je težko ranil v hrbet. Toda brat se je srečno rešil in je premagal njega in vse nasprotnike. Ko je bil na svoji meji, ga je klical drugi brat na pomoč — on je šel in je premagal bra-tovega gospodarja — nato pa je šel še naprej in je pomagal tudi tretjemu bratu, ki so mu hoteli novi sovražniki odvzeti njegovo posest.

In so rekli bratje:

»Skušnja nas je izučila. Mnogo smo trpeli v sužnosti. Zdaj bomo živeli skupno in složno, uredili si bomo skup-no gospodarstvo.«

In vsi trije so bili zadovoljni, bra-tovsko so se poljubili in se pozdravljali od »dosti«. Ko pa so začeli ureja-vati skupno gospodarstvo, so prihaja-li ponoči k njim zastopniki bivših njihovih gospodarjev in so jim šepetali na uho, da jim je bilo preje lepše živeti nego sedaj.

Toda bratje so rekli:

»Boji so uničili mnogo naše zemlje; gotovo je sedaj slabše, a zato bo po-tem boljše. Treba je dosti dela, uredno

se postavi nova hiša. Ni lahko graditi novo na starem.«

In ko so nasprotniki videli, da ni-česar ne opravijo, so začeli hujskati prva dva:

»Glejta, kako postopa tretji brat. Vse vama hoče vzeti.«

Pa sta rekla brata:

»On je naju rešil: moder je in kre-ak, vaje gospodariti na svojem — vendar delamo vsi skupaj.«

A hujskali so dobili pomagačev in so pridobili srednjega brata češ: niti toliko pravice nimam, kakor prej... In srednji brat se je začel upirati. Hotel je imeti sam svoje gospodar-stvo. Ker pa je bilo njegovo posestvo sredi med obema bratoma, je skušal pridobiti tudi prvega brata. Tako eo je začel razdor — in vsi trije bratje so živeli nahujskani v sovraštvu — za mejo pa so čakali njih bivši gospo-darji, kdaj bo ugodna prilika, da zo-pet zasedejo, kar je bratom tretji brat osvobodil iz njih rok...

To je pravljica za Vidov dan. Napi-sal sem jo onim, ki so zadnjič pogre-šali mojega nedeljskega pisma. Spo-tno si jo lahko sami. Sava.

Me, ki trpi na vseh težavah provincialnega gledališča. Upati je, da bo novo vodstvo zadelo srednjo pot med zahtevami, ki jih stavijo interesi prosperitete in zahtevami umetnostne vzgoje.

Kot aktivno omenjamo dramatično šolo, katere je pod vodstvom g. Milana Skrbinske vzgojila nekaj gledališkega naračaja. Ob koncu sezone se je vršila projekcija, ki je pokazala, da bodo nekateri

gojenci lahko nadaljevali trnjevo pot do popolnega razvoja umetniške individualnosti.

Pasiva je pa nedvomno gledališka revija «Drama», ne toliko iz moralnih ozir, ker bi bila potrebna za vzgojo našega občinstva, kolikor iz ozir na finančno zadrego mariborskega gledališča. Izšlo je le par števil; na to je prenehala izhajati.

Iz življenja in sveta

Polet na severni tečaj

Početkom prihodnjega meseca poleti znani raziskovalec Roald Amundsen z zrakoplovom na severni tečaj. O svojem načrtu poročala Amundsen naslednje:

«Sklenil sem, da bo na moji ekspedicijski ladji «Maud» razen manjših aeroplanov, katerim bo ladja baza, vsaj še eden velik in močan zrakoplov, ki bo lahko opravljal samostojno delo in ne bo odvisen od ladje. Zrakoplov je Larsenovega tipa, dolga iz kovine; aparat ima rekord za najdaljši nepretrgani ostanek v zraku, namreč 32 ur. Ker so moja izkustva za vožnjo v zraku pomanjkljiva, angažiral sem enega najboljših norveških letalcev v osebi g. Omdala.

Izvršiti nameravam naslednji načrt: Ako bodo razmere dopuščale, poletiva Omdal in jaz že početkom julija z rtiča Barrow na severnem koncu Alaske preko doslej še nepoznane proge severnega ledenega morja ter preko tečaja do rtiča Kolumbija, kjer nama je kapitan Hansen že pripravil taborišče za najino uporabo. Ako bova imela na najinem poletu jasno vreme, prineseva s seboj poročila o teh neizmernih zagonetnih krajih. Te ekspedicijske ne smatram za drzno podjetje. Polet bo možno izvršiti v petnajstih urah. Ugotovilo se je že, da se moj zrakoplov vzdržuje v zraku 32 ur. Na krmlu bo sedel eden najboljših naših pilotov. Za službo, da bi se morali spustiti na tla, vzamemo s seboj najpotrebnejšo opremo in provijant. Ako bodo razmere dopuščale, se vrnemo z ladjo prihodnje leto.

Ta polet bo obenem ogled, da-li je sploh mogoče z ladjo preplaviti te kraje. Na ta način se ekspedicijski ladje prihranijo morebiti večletni napori, ki bi itak ostali brezuspešni; ako naleti ladja na nepremagljive ovire. «Maud» bo početkom julija odplovila proti rtiču Barrow; pot tja kaj bo trajala štiri do pet dni. Na rtiču Barrow se bodo Amundsenovi pošiljala brezžična vremenska poročila z otoka Spicbergen, tako da bo lahko izbral ugoden trenutek za polet. «Maud» bo medtem zaposlena z znanstvenimi raziskavanji. Ako se polet posreči, potem se najbrže tudi izpremeni načrt za ekspedicijsko ladjo.

Daljava, ki jo hoče Amundsen preleteti, je razmeroma jako velika. Od rtiča Barrow do severnega tečaja znaša distanca približno 2000 kilometrov, od severnega tečaja do rtiča Kolumbija 700 kilometrov.

Lloyda Georgea edini interview

Med prošljo genovsko konferenco je občinstvo čisto slišalo razna mnenja in razne izjave angleškega premierja. K političnemu sistemu Lloyda Georgea spada, da dela zelo z novinarji in novinarji. V Genovsi se je več ko enkrat nenapovedan pojavil med žurnalisti in jim povedal, kar je hotel povedati, ter jim tudi dovolil, da so ga izpraševali, kolikor se jim je ljubilo. Vključil temu pa se ni od osemsto največjih žurnalistov, ki so se zbrali v Genovsi, mogel nikdo pohvaliti, da je dobil od Lloyd Georgea kakšen poseben intervju. Vsem skupaj je bil vsak čas na razpolago, posameznikom pa sploh nikdar. Tri leta je angleško novinstvo žalostno prenašalo dejstvo, da Lloyd George ne dovolji nobenega posebnega interviewa. Vzdržal je pravcata obleganja, umaknil pa se ni niti sili niti pretkanosti. Pa kaj so vsa ta tri leta napram Genovi! Tu se je zbral največji časopisni obrat, kar ga je kdaj svet videl in kar jih je dolejšle poznala kulturna zgodovina. Vsi ti žurnalisti, največji in najmanjši, od Amerike pa do Romunije, so noč in dan mislili le na Lloyd Georgea. Bil je sicer prijazen in celo ljubezniv z njimi, se razgovarjal, z njimi obedoval, interviewa pa

Dogodek v žepu

«Kako moralni in trdni se zdite v svojem samopadenju sami sebi, kadar govorite o tem, da je mlada žena, skočila čez ojnice», pravi lepa, mlada gospa v zeleni domači obleki in strogo pogleduje na štiri gospode, ki sede okrog nje v pletenih naslanjajih.

«Povedala vam bom sedaj neki svoj doživljaj s potovanja. Takrat sem živela še s svojim prvim možem. On je dolgočasil sebe, jaz pa sebe. Parnik je bil do vrha nabit z izletniki. Bilo je lepega julijskega večera. Poleg svojega moža sem sedela na krovu in njegovo zaupanost sem občutila kot žalitev. Takrat je prišel mimo naju neki mlad inozemec, menda Norvežan ali Šved ali Anglež, visok, vitek, plavalas. Takrat so takšni bili moj tip. Pogledal me je zelo pozorno. Moj mož, čisto top, ni opazil ničesar. Norvežan se postavi, kakšne tri korake od naju, zverčelo se je in njegovo bližino sem kar občutila. Enkrat sem se sprehodila čisto do kljuna ladje, vedela sem, da se mora moja vitka postava do-

bro odhijati od večernega neba. On mi sledi, toda obstane v primerni razdalji in si ne upa, da bi me pozdravil ali nagovoril. Jaz se vrnem k možu.

«V Opatiji smo hoteli izstopiti. Potniki na parniku so se že nekaj časa bavili z neumno mislijo, da treba s krova na kopno. «Za njia pa ne bova», mi reče mož, in tako sva se postavila v dolgo vrsto, ki je že čakala na krovu, da izstopi. Znočilo se je že. V gneči naenkrat začutim Norvežana poleg sebe. Cisto blizu je bil. Pogledal me je naenkrat kakor opojen, opojen poletnega večera, morske vožnje, morda tudi moje bližine. Jaz sem nad lahko obleko nosila svilen vrhno jopico. Norvežanovi pogledi so bili tako dolgi, da sem se prišla bati, da bo moj mož kaj zapazil. Pogledala sem proč. Roko sem vtaknila globoko v žep te svilen jopice. Naenkrat začutim, kako seže v ta žep tudi Norvežan, široka, krepka, pa pri tem čudno gladka roka. Njegova roka objame mojo. Stiskal me je in obenem božal. Bila sem blizu nezvesti ali ometici,

milijon let. Kako je znanost podaljšala biblijske dneve!

Vera v terciarnega človeka sloni na dveh odkritjih: eoliti in triniška izkopnina. Eoliti so svojevrstno oblikovani kremen, pogostni v terciarnih plasteh; danes prevladuje med geologi mnenje, da niso ne orodje ne orožje. Kar se tiče okostja, izkopnena v Trinilu, obsega četrto kosov, ki so ležali precej vsak zase: lobanja, bedna kost in dvoje zob.

Še po Cuvierovi drzni metodi je težko sklepati o fosilovi genealogiji, saj najdene kosti morda ne pripadajo enemu individui. Bednica je gotovo človeška; o koščkih dvomijo; črepija pa sodi po obliki in obsegu med šimpanzovo in neanderthalskega človeka. Kaj naj sklepamo? vprašuje učeni urednik gorenjega Tednika.

«Danes noben prehistorik več ne misli, da izhaja človek iz opice; večinoma pripisujejo človeku ter opici skupnega prednika; marsikdo se ne izraža o tem.»

«Človekov in opičin praded bi bil ramificiral na kynomorfe (psoglavce) in pozneje na antropomorfe (opice). Pri tej podmeni bo torej pithekanthropus bodisi tretji odrastek skupnega debla, bodisi poganek na antropomorfnemu (človeku) slični veji, ali pa končno neposredni človekov praded.»

«Učenjaki se nagibljejo močno v prid drugi alternativni.»

Koncem koncev, zaključuje Fabre, ne vemo skoro ničesar o človekovem sorodstvu. Transformistična hipoteza je prinesla dosti koristi, ker je silila znanstvenike k pozornemu proučevanju anatomskih posebnosti pri izkopninah, ko pa je hotela dati človeku in opici skupnega prednika, je samo pomnožila težkoče, ki jih sedaj ne more razrešiti.

Ravno ta podmena nas navede, da upoštevamo možnost ene same zibke za človeški rod. Trdi namreč, da so se morali praljudje nenavadno izlaska pretvarjati, primerjajoč plemensko detinstvo s posameznikovim detinstvom. V fizičnem oziru tega ni nič ne dokazuje in nič ne pobija; z razumskega stališča pa vse nasprotuje podobni možnosti. Končno dopušča, da so se prvi individui naglo in daleč razkropili, kar naj bi razložilo diferenciacijo plemen. A vse to ostane nedokazano.

Ali imajo torej človeška plemena enega samega prednika ali pa izvirajo iz več debel? Zdi se, da nihče resno ne misli na mnogoter izvor človeških plemen: v ničemer se ne ločijo z anatomskega, fiziološkega in duševnega vidika. Barva je brezpomembna, kakor se je to lahko ugotovilo n. pr. pri govedu in pri psih. Razlika v jeziku tudi ničesar ne dokazuje, kajti dar govora se je zatrdno razvil jedva kasneje. Sicer pa so vse razlike med plemeni tako šibke, da jih lahko raztolmačimo z učinkovanjem okolice in s križanji.

D. A.

Inženjerjeve sanje

Slavni francoski zvezdoslovec Camille Flammarion je slavil nedavno 80letnico svojega rojstva. Francija je svečano proslavila to obletnico in na Sorboni se je vršila slavnostna konferenca v čast velikega astronoma in pisatelja. Kakor je znano, se Flammarion že mnogo let bavi z raziskavanjem «prekogrbovne sveta». V pariškem «Le Journalu» piše te dni, kako se je pojavil duh človeka, ki je umrl pred 48 urami.

Neki inženjer iz Londona, ki vodi dve podjetji, eno v Londonu in drugo v Glasgowu, je sanjal nekega dne, da telefonira nekemu nepoznanemu gospodu. Kar se mu nenadoma približa eden njegovih delavcev iz Glasgowa in se vplete z njim v razgovor. Inženjer ga pozove, naj se odstrani in naj ga ne ovira, toda delavec ni dal odpravi, ampak je izjavil svojemu šefu, da je neviden, da ga krivo sodi, ker ni izvršil tega, česar so ga obdoli. Ko ga inženjer vpraša, za kaj gre, izjavi zopet delavec, da je neviden, na ponovno inženjerjevo vprašanje pa odgovori končno, da bo kmalu zvedel za stvar. In ta odgovor je nevidni delavec trkrat ponovil svojemu šefu.

Moj mož, ta osel, je spal stoje. Norvežan pa se je prav spretno prikrival v temi, in tako spretno je izrabljal gnečo, da ni nikdo zapazil, kako sega v moj žep. Toda čez nekaj časa, ko sta se roki že objeli, pobegne njegova zopet iz žepa.

Ladja se približa Opatiji. «Pripravi se!» mi pravi mož in se zbudi. Potniki se še bolj tesno zgnetejo, in naenkrat seže Norvežan še enkrat v moj žep z neodoljivo naglico, ki se ji nisem mogla upirati. Bila sem mu takorekoč izročena na milost in nemilost. Vendar nisem hotela ostati čisto pasivna. Svoje prste sem stisnila med njegove močene, koščene, in se čisto udala njegovemu milencu, toda močnemu pritisku. Moj žep je bil kakor gnezdo najin rok. Naenkrat pa njegova roka zopet pobegne. V Opatiji izstopim. Možu rečem: «Utrujena sem, prosim te, pogledaj, če je kakšen voz.» Dobrodušen in slep kakršen je bil, cdhiti mi mož takoj po pomolu in gori proti ljudskemu vrtu gledat, če bi našel kje kakšno karoso.

«Jaz ostanem sama in stojim baš v

To je bil delavec Robert Mackenzie; lice mu je bilo modro in obilito z debelimi znojnimi kapljami. Inženjer se je na to, nemiren in razburjen, zbudi iz spanja (bilo je v torek jutraj) in v tem trenutku je stopila v njegovo sobo njegova žena. Izročila mu je listič in mu izporečila, da so imeli delavci v Glasgowu, kakor vsako leto, običajni ples, in da se je med plesom delavec Mackenzie zastrupil. Inženjer je odgovoril, da tu ne gre za samomor. Žena se začudi in ga vpraša, odkod to ve. On ji odgovori, da mu je malo poprej Mackenzie sam to povedal. Prelskava je dognala, da Mackenzie ni sodeloval na plesu, ki se je vršil v noči od petka na soboto, ampak je stregel v bufetu in je nadaljeval ta svoj posel tudi

naslednji večer, ko se je zabava nadaljevala. V noči od sobote na nedeljo je Mackenzie v zmešnjavi vzel mesto čaša whiskeya čašo z neko kislino in jo izpil v dušku. V nedeljo jutraj pa je po groznih bolečinah umrl. Poslovodja je takoj poročal o dogodku inženjerju in opisal slučaj kot samomor.

Kakor je znano, se smatra v Angliji samomor kot zločin in se dotični, ki je poizkusil samomor, a se mu ni posrečilo, po okrevanju kaznuje. Flammarion meni, da je pokojni delavec Mackenzie hotel prepričati svojega šefa, da so ga napačno obsodili. Hotel je povedati, da ni izvršil samomora, torej zločina, in zato se mu je javil.

Sport pri nas in drugod

Praga-Zagreb 2 : 2

Kakor smo že poročali v svoji petkovi številki, je moral sodnik Brkić prekiniti nogometno tekmo med reprezentancama Prage in Zagreba, in sicer vsled nesportnega obnašanja čeških nogometašev. V naslednjem podamo nekaj zanimivih podrobnosti o tekmi. Praško moštvo je nastopilo v isti sestavi kot prejšnji dan pri tekmi z jugoslovansko reprezentanco, le nekaj igralcev je zamenilo svoja mesta. Zagrebško moštvo je nastopilo v tej sestavi: Fridrih-Ferderber, Šifer-Vragović, Löwenfeld, Benković-Babić, Zinaja, Perška, Vinek, Šojat. Domačini so bili začeloma v premoči ter je Perška v 5. in 13. minuti zabil dva lepa gola. Gostje so izravnali v 36. minuti prve in 2. minuti druge polovice. Naenkrat pa so gostje pričeli kritizirati vsako odločitev sodnika, ki ni bila njim v prilog. V 17. minuti druge polovice je sodnik vsled od sile pozicije Čehov pravilno odžvižgal, nakar je Seifert napravil z roko gesto, čes da se sodniku meša v glavi. Sodnik je bil vsled te razžalitve popolnoma upravičen, da ga izključi, kar je tudi storil. Seifert pa ni hotel zapustiti igrišča, niti se ni opravičil. Ostali češki igralci pa so se postavili na stran soigralca. Sodnik Brkić je čakal 7 minut, da bi se Seifert odstranil. Ker se pa to ni zgodilo, je prekinil igro. Naravno je, da je mnogobrojna publika zelo hrupno demonstrirala proti temu nesportnemu nastopu čeških nogometašev. Čehi so napravili največje napake, ki je pri kakem sportniku sploh mogoča — razžalitev sodnika. Žal nam je, da se je to dogodilo od strani onih sportnikov, ki jih od vseh inozemcev najraje vidimo v lepem boju z našimi. Vendar pa moramo tako postopanje najstrožje obsoditi. Prepričani smo, da češki igralci tudi v domovini ne bodo našli odobravanja pri sportnikih, ki nočejo diskreditirati sporta.

Sparta-Rapid 2 : 2 (0 : 2)

Dunaj je imel na praznik 29. t. m. zopet velik sportni dogodek. Ne samo Dunajčani in Pražani, ki so bili neposredno prizadeti pri nogometnem boju reprezentacijskih moštev obeh prestolnic sosednih republik, so pričakovali z veliko napetostjo izid tekme med prvakom kontinenta Sparto in prvakom Nižje Avstrijske Rapido, temveč sportni krogi vsega sveta. Na Dunaju je nestrpnost ljudstva mnogo prekašala pričakovanje zmage željne množice ob začetku volne, ko so prihajali znani «Höferberichter». Klub temu, da je bilo slabo vreme in da cestna železnica ni vozila, se je zbralo na igrišču Hohe Warte nad 45.000 gledalcev iz vseh okrajev Dunaja, iz province, da celo iz inozemstva, zlasti iz Češkoslovaške, so prišli navdušeni sportniki, da vidijo gigantski boj dveh mojstr v nogometnega sporta.

In niso bili razočarani. Videli so sport, ki bi moral očarati še celo vsekega nasprotnika nogometa. «Rapida» je čakala zelo težka naloga. Sparta, ki slovi po vsem svetu, je nasprotnik, ki ga danes vsi smatrajo za mojstra kontinentalnega nogometa. Neodločen izid je vsekakor za Rapida zelo časten in so lahko Dunajčani s svojim prvakom zadovoljni. Dunajski listi izražajo mnenje, da bi bili Rapidovci mogoče zmagali, ako ne bi bil manjkal znani «tank» Uridil. Pri Čehih so

bili najboljši krilci Kada, Kolenaty in Pernner, ki se odlikujejo s svojo tehniko, svojo energijo in tudi s tako hitrostjo: poleg tega so pokazali, da so mogli odzvati napadalni vrsti Rapida vsako visoko žogo. Da Sparta ni bila poražena se mora v prvi vrsti zahvaliti tej trojci. Sicer je tudi češka obramba prekašala dunajsko. Le glede napadalne vrste so Rapidovci vsaj v prvi polovici prekašali Čeha. Znana napadca Pilat in Janda sta mnogo izgubila na svoji znameniti prodorni moči. Prvi gol za Rapidoce je padel iz enajstmetrovke. Ko je Wittha zabil z glavo lepo žogo v mrežo, se je dvignil več minut trajajoči viharni aplavz Dunajčanov, ki so že mislili, da si bodo njihovi ljubljenci pridobili zmago.

V drugi polovici se posreči Čehom izravnati. Od 26. minute naprej skušata obe moštvi z vsemi silami, da bi dosegli zmago. Vendar pa tudi ostri napadi Pražanov nimajo uspeha. Nepremagani moštvi sta zapustili igrišče ob viharjem odobravanju navdušenih množic gledalcev.

IZ UPRAVNEGA ODBORA LNP.

Ugodi se prošnji poslovnega pododbora LNP v Mariboru, ki prosi, da se mu podeli čisti dobiček prvenstvenih tekem v Mariboru kot denarna podpora.

Pozove se upravni odbor JNSa, da posreduje pri ZNS v Zagrebu, da se selekcije nogometnih sodnikov v Ljubljani razpusti ter na novo konstituirajo. Vzrok temu so nerednosti in nedisciplina, ki imata za posledico demoralizacijo klubov.

G. predsedniku se da, na napade SK Ilirije in selekcije nogometnih sodnikov, zadoščenje na ta način, da se mu izreče popolna zaupnica za njegovo doseganje poslovanja.

Prižaba SK Ilirije v tej stvari se odstopi JNSu v nadaljnje reševanje.

Zastopnika SK Ilirije v LNP, gg. Logar in Baitezar, podata na tej seji ostavko.

Na podlagi zaključka upravnega odbora LNP z dne 26. maja 1922, ki določa kot zadnji rok vplačanja članarine 10. junija t. l. in ki v nasprotnem slučaju predvideva brezpogojno zabranjo igre, se podeli zabrana igre sledečim klubom: SK Slavija SK Svoboda Celje, SSK Maribor. Klubom se zabrana igre avtomatično ukine v trenutku, ko plačajo letošnjo članarino.

Tajnik I.

Fizična vzgoja na Poljskem. Svetovna vojna je mnogo škodovala telesnemu razvoju narodov. Sedaj je večina evropskih držav uporabila vse svoje sile, da odstrani te še posledice. Največjo skrb v tem prizadevanju so posvetile države fizični vzgoji mladine. Francija, Belgija, Nemčija in Češkoslovaška so sprejele že državne zakone o tem vprašanju. Tudi Poljska je pred nekaj meseci stvorila projekt zakona o fizični vzgoji mladine ter ta projekt poslala vsem društvom in kompetentnim institucijam v presojo. Največji interes je ta predlog vzbudil seveda v vrstah Sokolstva, ki že pol stoletja propagira v državi to misel. To svojo misijo je Sokolstvo izvajalo tudi v najtežjih časih, ko pač nihče o tem vprašanju ni vodil računov. Delo se nadaljuje in vspeh ne bo izostal.

prepričati, ali «vpliva» tudi v temi iz kadar molči. Prezgodaj sem mu dal razumeti, da pristajam, to ga je storilo samozavestnega, pa je šel.

Eden iz četvorice jej odgovori:

«Oh, kako krivični ste napram moškimi! In posebno proti temu! Doživeli je z vami nekaj izrednega. V poletni noči. Na morju. V nevarnosti, kajti če bi ga bil zapazil vaš mož, bi bilo prišlo do nevarnosti. Čutil je vaš drzni odgovor. Če bi se bil na vse to še dogovoril z vami za sestanek, recimo v kavarni Quarnero, kako banalno bi to vendar bilo! In razgovor po takšnem molku! Dnevna treznost po tej poetični noči. — Tako pa je imel svoj romantični nočni doživljaj v žepu. ... jaz mislim to figuralno in ne dobesedno. — In bo mislil nanj v Stavangerju ali Hammerfestu vse svoje življenje. ... Po mojem mnenju bi se ne bil mogel še bolj viteško obnašati, kakor se je ...»

«Pojdite, pojdite!» odgovori mlada žena in se smeje. «Besede, čveka, literaturna! Meni že ni mnogo do takšne ljubezni v žepu!»

Gospodarska vprašanja

Stabiliziranje dinarja.

Pod gornjim naslovom prinaša "Trgovinski Glasnik" izpod peresa dr. M. Nedeljkovića zanimiv članek, ki se glasi sledeče:

V naših gospodarskih krogih se pogostokrat čuje želja, da bi se dinar čim prej popravil in se izravnal vsaj s francoskim frankom. Smatra se, da vse naše valutne nejevolje prihajajo od relativno nizkega kurza dinarja, in pričakuje se od posojila, da se bo naša valuta čim prej in čim bolj popravila. To da bi se moglo — po nejasnem pričakovanju našega občinstva — doseči z neposrednim uvozom tujih deviz in njihov prodajo na borzi.

V teh pojmovanjih in pričakovanjih je mnogo nalnosti. Nejevolje naše uvozne trgovine izvirajo toliko od nizkega kurza našega domačega denarja, kolikor od nestalnosti tega kurza, odnosno, da se še bolje izrazimo, od progresivnega padanja vrednosti našega denarja. Naši uvozniki, zlasti ako kupujejo blago tudi na kredit, ne vedo, kako naj to blago kalkulirajo; ako računajo tudi z dvojnimi ali trojnimi porastom tujih valut skozi pet do šest mesecev, se jim more zgoditi, da se zmotijo in da za dobljeno prodajno ceno v dinarjih ne morejo kupiti toliko deviz, kolikor znaša njihov dolg. Zaradi tega morajo naši konsumenti plačevati stalno mnogo večje cene nego je to po sedanjih trenutnih določbah kurza opravičeno, a uvozniki morajo nositi vedno velik tveganje, ali pa morajo zaključevati svoje račune tudi s pozitivno škodo. Toda ta tveganje bi se odstranilo in draginja bi se znatno zmanjšala, čim bi se vrednost dinarja stabilizirala. Naj bi bila relativna vrednost dinarja napram dolarju ali švicarskemu franku že kakršnakoli, bi vendar bila ta vrednost določena količina, s katero bi se moglo določeno računati, izključivši premijo za valutni riziko.

Vsled nestalnosti kupne sile dinarja trpijo tudi naše državne finance, in dokler se ne bo vrednost dinarja ustalila, se ne bo mogel uravnoveštiti naš državni proračun, ker se tekom leta po sklenitvi proračuna državnih izdatkov morajo neprestano povečavati dodatki uradnikom zaradi draginje in izdatki za materialne potrebe, ki jih država sama nabavlja in ki se na trgu neprestano podražujejo.

Povečanje državnih izdatkov povzroči na eni strani povečanje davkov, zlasti posrednih (trošarine, carine, monopolov, taks), in s tem še večjo draginjo, a na drugi strani tiskanje novega papirnatega denarja, kar zopet direktno ublaži kurz dinarja.

Eden glavnih razlogov stalnemu in progresivnemu padanju naše valute so bili veliki proračunski primanjkljaji tekom pretečenih treh let, primanjkljaji, ki so se pokrivali s posojili pri Narodni banki, to je s tiskanjem novih in zopet novih količin papirnatega denarja. In da bi se kurza vrednost našega dinarja enkrat stabilizirala (prej nego se pride k njenemu popravljenju), bi bilo pred vsem potrebno uravnoveštiti naš proračun, napraviti, da ne bo več primanjkljaja in s tem ne več opasnosti za nove emisije papirnatega denarja. Da se dovede državni proračun v ravnotežje, je potrebno 1.) reducirati število državnih uradnikov in 2.) izločiti investicijske potrebe ter jih kriti z izvenproračunskimi sredstvi, s posojilom.

Reduciranje uradništva se izvaja za sedaj precej popustljivo in se bo moralo energičneje nadaljevati. Mi ne moremo dolgo ostati s takšnim balastom nepotrebnega osebja na državnem proračunu. In z zmanjšanjem uradniškega števila morajo priti znatna zmanjšanja državnih izdatkov, ali vsaj njihovo zadrževanje pred nadaljnjim porastom, ako se ostali uradniki boljše nagradijo.

Važen korak v uravnoveščenju proračuna se je napravil z zaključitvijo inozemskega investicijskega posojila. Kadar se obnova starih in gradnja novih železnic, zidanje in popravila državnih poslopij itd. izločijo iz rednega proračuna, se bo mogel ta brezdomno lažje uravnoveštiti. Čim se bo to zgodilo, je prenehala opasnost nadaljnje inflacije in z njo opasnost nadaljnega kolebanja in padanja vrednosti dinarja. Ko se enkrat vrednost dinarja ustali, bomo mogli mnogo mirneje čakati, da splošni naš gospodarski razvoj prinese s sabo avtomatično zboljšanje naše valute.

Ako vidimo stvari tako, nam ni treba čakati na dež deviz na borzi, niti na "izenačenje dinarja s frankom" preko noči. Če bi se to tako vršilo, bi ostala bojazen, da je vse to le prehodno: Kakor dobljeno, tako izgubljeno. Boljše je, da se doseže nekaj manj, a to trajneje, nekaj, kar bo služilo kot soliden temelj nadaljnjemu napredku.

Usoda dinarja v nemški luči.

Izredno zanimanje Nemčije za našo državo z gospodarskega stališča je znano. Sedaj, ko imamo z Nemčijo trgovinsko pogodbo, se bo tudi trgovina med obema državama močnejše razvila — že zaradi tega, ker nam nizko stanje nemške marke omogoča ceno nabavo raznih industrijskih izdelkov iz Nemčije. "Frankfurter Zeitung" je prinesla te dni izpod peresa svojega beogradskega dopisnika zanimiv članek o usodi naše valute, iz katerega povzamemo sledeče:

"Dočim valutine enote drugih dežel, s katerimi je Nemčija v mnogo manjših gospodarskih odnosih nego z Jugoslavijo, redno, vsaj na berlinski borzi, notirajo, je dinar za Nemčijo dozdnevno izvenevropska valuta. Narodna banka SHS. izdala

svoje izkaze kot Nemška državna banka, toda ti izkazi ostajajo neopazeni. V mnogih gospodarskih sestavkih, pa naj ti vsebujejo še tako dober pregled o gospodarskih in finančnih razmerah celega sveta — Jugoslavija gotovo manjka. Pri tem pa čisto očividno narašča gospodarski interes za to deželo, in ne v zadnji vrsti so nemško-jugoslovanski trgovinski odnosi na tem, deloma potom reparacijskih dobav, da dosežejo intenzivnost, ki je pred vojno niso nikdar poznali. Pod takšnimi okolnostmi se zdi umestno, v kratkih potezih zasledovati usodo dinarja, ker se v teh ugotovitvah izraža tudi splošni gospodarski položaj.

Pred obema balkanskima vojnama je stal dinar pred izvozno sezono, pred žetvijo, čisto nad zlato pariteto; po balkanskih vojnah, vsled katerih je dežela brezdomno močno trpela, je bil kurz dinarja 3 in pol odstotka pod pariteto in takšno je bilo tudi stanje dinarja pred izbruhom svetovne vojne. Med vojno se je razmerje dinarja napram francoskemu franku umetno določilo, in sicer je stal dinar 88 proti 100; po tem kurzu se je mogel izmenjati dinar povsod v Franciji, Italiji itd.

Po zlomu bolgarske fronte v septembru 1918. je začel dinar močno rasti in je zrastle preko franka in drahme, kar je deloma povzročilo močno nakupovanje dinarja od Srbov, ki so se vračali v domovino. Ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovencev, čeprav je ustvarilo močen politični faktor, je vplivalo usodepolno na nadaljnji razvoj dinarjevega kurza. To bi sicer ne bilo potrebno v tej meri, če ne bi že vlada na Krfu določila relacijo med dinarjem in krono v razmerju 2 proti 1. Krona je bila že tako inflacionirana in v takšnih množinah v prometu, ki čemer je prišel neoviran tok iz inozemstva, privabljen po ugodnem izmenjalnem kurzu, da se je vlada kmalu čutila prisiljena, postaviti krono v razmerje 1 proti 4 napram dinarju. Takrat je bilo v obtoku okoli 1 1/2 milijarde dinarjev. Za 100 frankov se je plačalo takrat 200 do 250 dinarjev. Ta kurz pa se ni mogel trajno vzdržati, in obtok bankovcev je do 31. decembra 1921. narastel že na trikratno prej imenovano vsoto, na okoli 4.6 milijarde, dočim je v januarju 1921. znašal le 3.37 milijarde.

Toda temu razvoju v "minus" se končno ni čuditi. Med vojno se ni v Srbiji skoro nič produciralo ali pa samo za potrebe vojske. V ostalih jugoslovanskih pokrajinah, ki so bile pod habsburško krono, je delala industrija tudi samo za državo, in za poljske produkte je prišlo v deželo nebroj milijonov kron, ki so tlačile dinar pri zamenjavi. Pri zopetnem vstopanju Srbov je bila njihova dežela gola in je morala uvoziti celo pšenico, koruzo, fižol, svoječasno važne izvozne predmete, da ne govorimo o stanju živine, ki je bilo decimirano. Do leta 1920. se je moralo uvoziti neizmerno blaga, ki je brez produktivna nalozitve služilo neposrednemu konsumu, ne da bi se dale kakšne protivrednosti za izvoz, ki je že vsled neznošnih prometnih razmer postal skoro nemogoč.

Po prvih začetkih vzbujajočega se gospodarskega življenja se je pričelo z obnovo tvornic, nabavo strojev, poljedelskega orodja. Spremenjene carinske meje so povzročile nove ustanovitve, predvsem v Hrvatski so tvornice deževale (v malem Karlovcu je nastalo v enem letu več nego 30 industrijskih podjetij). Toda to nikakor niso bili pojavi, ki bi mogli dinar notranje učvrstiti; še posebno ne tako zvane nacionalizacije "sovražnih" podjetij in posestev, ki so nesle velike vsote v inozemstvo. Nesreča pa je še hotela, da sta dve žetvi, takrat najmočnejša valutna regulativa, druga za drugo slabo izpadli, tako da se je morala leta 1921/22. koruza še iz Rumunije uvoziti. In vedno zopet se je neugodno uveljavilo pri prevozu žetve slabo prometno stanje, v zadnjem poletju k temu še abnormno nizko vodno stanje. Tako je padel dinar od 300 na 700 za 100 francoskih frankov, pri čemer so pred vsem igralo vlogo slabe dispozicije domačega trgovstva, ki je čakalo s plačili, velike vojaške nabave v inozemstvu in mobilizacija povodom Karlove pustolovščine z balise-domnevo, nastajajočo iz celotnega položaja, ki se je izražala v nakupovanju tujih deviz iz strahu.

Jugoslavija je sedaj preko periode potrebnih dobav za kritje življenjskih potrebščin svojega prebivalstva, kakor tudi v tako dobe investicij, ki ne morejo izkakovati neposredne rentabilnosti. Obstoji še sicer cela vrsta činitelj, pred katere se mora postaviti "minus", kakor prometna mizerija, izredno visoki vojaški stroški, dozdnevno ravnovesje v proračunu in neka gotova nesigurnost notranjih razmer, potem cela vrsta važnih in nerešenih vprašanj, kakor "hrvatsko", pri katerem se nepopolnivo vodi s posebno priljubljenostjo politiko piča noja. Toda navzlic temu je gospodarstvo v toliko vzpostavljeno, da bo slaba žetev odslej zopet postala odločujoča činiteljica pri razvoju dinarjevega kurza. Najprvo so se tako nekako še stavile vse nade na umetno sredstvo, na ameriško posojilo, ki se je sklenilo med vlado in ameriško skupino Blair. Toda iz tega posojila, proti kateremu se zopet enkrat opaža osebno-politični odpor, pride le 25 milijonov dolarjev v deželo; 70 milijonov pa se uporabi za gradnjo železnic in za investicije, ki zahtevajo kasneje za dovršitev nova sredstva. Bolj nego deljanski pomen tega posojila kot oporo kurzu, bo treba uvaževati moralno oporo, ki jo je bila deležna Jugoslavija od upniške države, ki je postala zelo previdna. Merodajnejša za razvoj dinarja bo poleg vladne finančne po-

stave udeležili vsi obrtniki, da vsak pokaže, kaj zmore in kaj zna. Zato vsi na razstavo!

Omotna sredstva, s katerimi razpolaga razstavljalni odbor, so zelo ptiča. Razen podpore, ki jo je naklonil g. pokrajinski namestnik v znesku 50.000 K in "miloščine" mestne občine mariborske v znesku 4000 kron ima odbor nekaj sredstev. Izdatki za predpriprave pa naraščajo dan za dnem. Prosimo zato vse razstavljalce da obenem s prijavnico pošljejo prijavnino, iz katere krije očihr tekoče izdatke.

Zeleti pa bi bilo, da vsi oni, ki imajo razumevanje za to važno in potrebno razstavo, delo odbora tudi z gnetnimi sredstvi podprejo.

NARODNA BANKA SHS.

Stanje dne 22. junija.

Aktive (v dinarjih): kovinska podloga 364,192,611.85, posojila 894,759,275.86, državni dolg 4,498,273,014.27, državne domene 2,138,377.163. Skupaj 7,895,602,064.98.

Pasive: glavnica 16,513,800, rezervni fond 2,079,479.97, bankovci v obtoku 4,741,466.225, državne terjatve 333,982.425.82, tekoči računi 264,810.164.10, specialni računi 371,262,020.03, državne domene 2,138,377.163, razni računi 27,110.787.06. Skupaj 7,895,602,064.98.

Napram izkazu z dne 15. junija ni znatnih sprememb. Posojila so se zmanjšala za 7,195,113.18, ravno tako se je zmanjšal obtok bankovcev za 6,584,780 dinarjev.

Pokrajinska obrtna razstava v Mariboru.

Maribor, 30. junija.

Zanimanje za razstavo je zelo živahno. Prijavilo se je do sedaj 216 razstavljalcev iz mariborske občine. V tem številu še niso všteti razstavljalci izven mariborske pokrajine, katere je odbor k udeležbi priprustil. Ti razstavljalci izven mariborske občine se udeležijo razstave s takimi predmeti, ki se pri nas še ne izdelujejo, tako da bodo na razstavi vse stroke zastopane. Pričakuje se še nad 100 prijav. Vsled tega bo letošnja razstava zelo obširna. Vršila se bo v vseh prostorih Götzove dvorane in na dvorišču istega poslopja. Na velikem vrtu "Dijaškega doma" in deklishe meščanske šole pa se postavijo razni paviljoni. Paviljoni se bodo začeli postavljati takoj po zaključku šol.

Na vrtu "Dijaškega doma" bodo izdelki in pridelki vrtnarskega društva v umetno zgrajenem parku razstavljeni. Ta oddelek bo pokazal dovršenost našega vrtnarstva in bo nekaka senzacija ne le za mesto Maribor in Slovenijo, temveč za celo državo. Lepak za razstavo je že izdelan in se bo te dni dotiskal. Besedilo se bo natisnilo v slovenskem, srbohrvatskem (tudi v cirilici), češkem in nemškem jeziku. Dosedaj je prijavljenih že več novih izumov, ki bodo tokrat prvič razstavljeni. V takozvanem zunanjem oddelku bodo razstavljeni predmeti izven mariborske občine, ki pa se pri nas še ne izdelujejo. Posebno za ta oddelek vlada povsod veliko zanimanje. Dosedaj je prišlo že več prijav, mnogo vprašani se bo te dni rešilo.

Ob priliki pokrajinske obrtne razstave se bo vršil v Mariboru II. obrtniški zbor. Že danes prihajajo iz vseh strani naše države številne prijave obrtnih društev, ki se korporativno udeležijo zbora. Zbor je za vse obrtnišvo izredne važnosti, ker se bo razpravljalo o vseh perečih vprašanjih obrtništva. Pozivljamo vsa obrtna društva in zadruge, da se že danes pripravijo na ta velepomembni shod.

Kmečka soba se imenuje oddelek, kjer bodo razstavljeni narodni predmeti. Ta soba bo predstavljala pristno slovensko narodno-kmečko sobo, v kateri bo razstavljeno narodno poljšstvo, narodne vezne, slovenske zibike itd. Narodne žene zbiraajo od hiše do hiše vse take predmete, da bo oddelek čim polnejši. Prosimo vse one, ki imajo take predmete, da jih dajo za dobo razstave na razpolago.

Oddelek konzumentov bo jako važen in zanimiv del razstave. Tu bodo razstavljeni vsi oni predmeti, ki jih nujno potrebujemo, a se pri nas ne izdelujejo, dasi ravno so dani za to vsi pogoji. Da se tako občinstvo, kakor tudi obrtniki, ki bi to lahko izdelovali pri nas, s temi predmeti seznanijo, se naprošajo vsi, ki imajo kak tak predmet o katerem mislijo, da se pri nas ne izdeluje, da ga pošljejo razstavnemu odboru. Mnogo lahko v tem oziru pripomorejo uvozniki, katerim je tako blago najbolj znano. Le na ta način se bomo osamosvojili od inozemstva.

Prijavni rok je podaljšan do preklica. Zato naj nikdo ne zamudi te prilike in se naj, če tega že ni storil, nemudoma prijavl. Razstavljalni odbor želi, da bi se raz-

Underwood pisalne stroje THE REX Co., Ljubljana

Kot administrativni vodja

ali na drugo primerno mesto v kakem industrijskem podjetju želi vstopiti trgovec, 43 let star, oženjen, zmožen slovenskega in nemškega jezika, knjigovodstva in strojepisja, v takem kraju, kjer bi bilo stanovanje na razpolago. Ponudbe pod "administrativni vodja" na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5. 2060

Velika hiša v Ljubljani

z dvema trgovskimi lokali se radi izselitve zamenja za kmetko posestvo. Stavbena parcela v bližini postaje se proda. Tavbar & Svetina, Gospodarskega cesta 6, Ljubljana.

Dr. Volavšek

od 4. do 25. julija ne ordinira.

stave udeležili vsi obrtniki, da vsak pokaže, kaj zmore in kaj zna. Zato vsi na razstavo!

Omotna sredstva, s katerimi razpolaga razstavljalni odbor, so zelo ptiča. Razen podpore, ki jo je naklonil g. pokrajinski namestnik v znesku 50.000 K in "miloščine" mestne občine mariborske v znesku 4000 kron ima odbor nekaj sredstev. Izdatki za predpriprave pa naraščajo dan za dnem. Prosimo zato vse razstavljalce da obenem s prijavnico pošljejo prijavnino, iz katere krije očihr tekoče izdatke.

Zeleti pa bi bilo, da vsi oni, ki imajo razumevanje za to važno in potrebno razstavo, delo odbora tudi z gnetnimi sredstvi podprejo.

NARODNA BANKA SHS.

Stanje dne 22. junija.

Aktive (v dinarjih): kovinska podloga 364,192,611.85, posojila 894,759,275.86, državni dolg 4,498,273,014.27, državne domene 2,138,377.163. Skupaj 7,895,602,064.98.

Pasive: glavnica 16,513,800, rezervni fond 2,079,479.97, bankovci v obtoku 4,741,466.225, državne terjatve 333,982.425.82, tekoči računi 264,810.164.10, specialni računi 371,262,020.03, državne domene 2,138,377.163, razni računi 27,110.787.06. Skupaj 7,895,602,064.98.

Napram izkazu z dne 15. junija ni znatnih sprememb. Posojila so se zmanjšala za 7,195,113.18, ravno tako se je zmanjšal obtok bankovcev za 6,584,780 dinarjev.

DROBNE VESTI.

— Konferenca o južni železnici v Benetkah je te dni za en dan prekinila plenarne seje. Pri zadnjem posvetovanju o italijanskem načrtu se je obravnavalo vprašanje, kako se naj uredi služba na posameznih progah, da se zagigura redni promet. Odbor, sestavljen iz zastopnikov interesiranih držav, bo izdelal načrt dogovora glede svobode zvez in transitega prometa. Odbor bo skrbno proučil italijanski projekt, da bo mogel čim prej staviti določene predloge.

— Zamenjava 5 dinarskih novčanic se vrši pri podružnici Narodne banke v Ljubljani še do 20. t. m., pri Narodni banki v Beogradu pa do 20. septembra t. l.

— Poljedelska razstava na Zagrebškem zboru. Kakor poročajo iz Zagreba, pripravlja Zagrebški zbor v zvezi z Hrv. slavonskim gospodarskim društvom v Zagrebu v prvi polovici septembra poljedelsko razstavo na prostoru zbora, ki bi trajala tri dni. Razstavljeni bodo konji, goveja živina in razni poljedelski pridelki.

— Za hmeljarje. Hmeljarsko društvo v Zalcu priredi danes 2. t. m. po maši na Gornji Ponikvi pri Zalcu poučni shod za hmeljarje.

— Carinski dohodki glavnih carinarnic znašajo v prvi dekadi junija t. l. 18 milijonov 362,198 dinarjev. Skupno od 1. januarja do 10. junija t. l. znašajo 425 milijonov 566,439 dinarjev.

— V zadrugi register so se vpisale nastopne zadruge: Hranilnica in posojilnica v Adlešičih, r. z. z. n. z.; Unter-Miessthaler Spar- und Darlehenskassen Verein v Guštanju, r. z. z. n. z.; Spar- und Darlehenskassen - Verein für die Ortsgemeinde Prävali v Prevaljah, r. z. z. n. z.; Un-

terdraburgow Spar- und Darlehens - Verein für die Ortsgemeinde Unterdraburg und Umgebung v Spod. Dravogradu, r. z. z. n. z.

— Dobava krušne moke. Dne 5. t. m. ob 10. dop. se sklene v divizijski intendanturi Komande dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba za dobavo 120.000 kg krušne pšenične moke. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice interesentom na vpogled.

— Dobava drva. Obratno ravnanje južne železnice v Ljubljani rabi 6000 kub. metrov trdih, 2000 kub. metrov mehkih in 25000 snopitve vezanih drv za kurjavo. Snopitvi morajo biti pol metra v premeru in nad 20 cm visoki. Drva morajo biti popolnoma suha. Reflektanti naj vpošljejo tozadevne oferte z navedbo cen za kub. meter obratnemu ravnanstvu odd. III—4 v Ljubljani najkasneje do 8. julija 1922.

— V trgovinski register so se vpisale nastopne firme: M. Punzengruber v Orni. R. Zimmerl v Farni vasi, Fric Filipowsky v Farni vasi, Rudolf Brundula v Guštanju, Rudolf Pušenjak v Ljutomeru, Rudolf Zimmerl v Mežici, Josip Karđoš v Murski Soboti, Rihard Zimmerl na Prevaljah, vse trgovine z mešanim blagom, Jakob Orter, trgovina s stavb. in rezanim lesom v Guštanju; A. Ankerst, trgovina z deželnimi pridelki, spec. in kol. blagom, lesom in premogom na debelo v Mariboru; Fr. Derwuschek, stavbeno podjetje v Mariboru; Nemes Janecz, trgovina z železnino, barvami in premogom v Murski Soboti; Josip Novak, lesna trgovina v Slovenski Bistrici; Anton Kaiser v Spodnjem Dravogradu, trgovina z mešanim blagom in izdelovanje sodavice; O. Lorber, trgovina z mešanim blagom in v žga. A. Oset, trgovina z deželnimi pridelki in njem na drobno v Spodnjem Dravogradu; žganjem v Tolstem vrhu; Janko Travnik, trgovina z lesom v Velikem Mlačevem. Izbrisala se je firma Ela Blaznik, trgovina z mešanim blagom v Ljubljani.

— Obtok bankovcev v Avstriji se je v tretjem tednu junija pomnožil za 29 in tri četrt milijarde na 469 milijard avstrijskih kron. Kakor izgleda, narašča cirkulacija bankovcev v Avstriji stalno po roskem vzgledu.

— Obtok bankovcev v Nemčiji je narastel po izkazu dne 23. junija za 2 milijardi 589,951 000 na 157,935,228,000 mark.

— Udeležba češkoslovanskih bank pri novi avstrijski notni banki. Kakor poročajo "Čas", bodo prevzele češkoslovaške banke del glavnice avstrijske notne banke, in sicer 20—30 milijonov švicarskih frankov.

— Obtok bankovcev v Angliji se je po izkazu od 23. junija povečal za 654.000 na 123,370.000 funtov sterlingov.

— Povišanje poljske železniške tarife se izvrši z veljavo od 1. avgusta. Tarifa za drago blago se poviša do 150 odst., za cenejšo do 50 odst. Uvede se diferencirana tarifa, po kateri se pri rastoči razdalji tovarne postavke razmeroma znižajo.

— Družba za izvoz živine iz Rumunije. V Temišvaru se je osnovala družba za izvoz živine "Zoon" z osnovno glavnico 5 milijonov lejev. Član družbe je tudi bivši poljedelski minister Garofidi.

— Prebitek francoske zunanje trgovine za prvih 5 mesecev t. l. je znašal 378 milijonov frankov.

Mali oglasi

stanje do 20 besedi Din. 3—, vsaki nedeljni 5 besedi 1 Din. — Trgovski oglasi, dopolnjevanje, napredovanje do 20 besedi 6 Din., vsaki nedeljni 5 besedi 2 Din. — Plače se napre. (Lahko tudi v znakih.) Na vprašanje se odgovarja le, ako je vprašanje priložna znamka za odgovor.

Službe

Službe skladiščnika, nadzorovatelja ali kaj sličnega išče upokojen žel. poduradnik, zmožen slovenskega, nemškega in nekoliko italijanskega jezika. — Naslov: "A. B. 21", poštnoležeče Vače pri Litiji. 1920

Mizarji za pohištvo se sprejmejo takoj. Pisemne ponudbe na Kovačic in drugovi, kom. društvo v Mostaru. 2010

Praktikanta 2066 s srednješkolsko izobrazbo (najmanj dva razreda) se išče za pisarno v tukajšnji veletrgovini. Ponudbe pod "Praktikant" na upravo "Jutra".

Dijak, 2061 ki je absolviral III. letnik drž. učiteljskega, išče čez poletno primerno službo. Naslov pove upravnistvo Jutra.

Čehinja, licejka, ki zna 7—ti, prosi za mesto, kjer bi se naučila kuhati in voditi domače gospodinjstvo. Nastop 1. avgusta. Ne gleda na plačilo, pač pa prijazno ravnanje in obveščanje z njo. Iz prijaznosti sprejema naročila Ivan Kos, Maribor, Korosčeva ulica 2. 2052

Sprejemajo se za eventualno takojšnji nastop: 1.) Nadpaznik za dnevni kop (Tagha) in jamo, abso lvent srednje rudar-

ške šole, z vsledno prakso in dolrmi izpričevati.

2) Samostojni računovodja, vesé natančnega in zanesljivega vodstva izplačilnih ter štinskih knjig in sem spadajočih drugih računov pri obratovanju itd.

3) Paznik pri jamskem lesu, žagi in pri konjih (hlevu) z vsledno prakso. Ponudbe z natančno detajlnimi zahtevami je poslati na: Sentjanski premogokop, Krmelj, Dolejsko. 2055

Prodaja Pohištvo, novo, lepo ohranjeno, deloma še ne rabljeno, se proda: Spodnja Šiška, Gasilska cesta št. 233, pritličje, desno, poleg šole. 2069

Prodaja se dva motorna kolesa zn. mke Puch in Motoseko v dobrem stanju. Poleg motorjev se dobi 30 kg lahkega bencina, nova zračna cev, plašč, gonilni jermen in pripadajoče orodje. Cena Din 10.500.—. Prodajalec: Dežkov trg 6. Motorji se ogledajo pri g. Kopas, Celje, avto-delavnica, Ljubljanska cesta. Telefon št. 107. 2946

Spalna soba smrekova, dobro ohranjena, se zelo ceno proda v Rebrici. 2042

Plavalne pasove iz plutovine izdeluje tovarna zamaškov Jelačin & Komp., 1900 Ljubljana.

Nepremičnine

Vila ali hiša s vrtom v Ljubljani, okolici ali v prijaznem kraju na deželi blizu železnice, se kupi. Cenj. ponudbe pod "Dom 1922" na upravo "Jutra". 2032

Manjšo hišo z nekoliko zemlje se kupi. Ponudbe z navedbo cene na upravo "Jutra" pod "Manjša hiša". 2041

Lokali V najem se odda trgovina na Dolejskem, zelo blizu železniške postaje. Dopisi na upravo "Jutra" pod "Promet". 2053

Trgovina in pekarija na prometnem kraju Štajerske se ugodno proda. Dopisi pod "Promet 1922" na upravo "Jutra". 2054

Stanovanje

Mesečna soba 2066 v bližini južnega kolodvora se išče. Ponudbe na Anončni zavod Drago Beseljak, Ljubljana, Sodna ul. 5.

Razno

Nemška učiteljica, ki lahko daje tudi začetni pouk v glasovirju in francosini, želi priti h kakšni rodbini za čas počitnic. Naslov pove podružnica "Jutra" v Mariboru. 14/2069

Devetstopetnajsto Tragedija naroda.

Otroci brezdomovinci.

Ko je posijalo na Prizren hladno in belo jutro, je še vsa cesta mrgolela beguncev. Iz različnih prizrenskih ulic drve vozovi in lijejo kakor hudourniki po cesti. Težko in mučno je človeku, vrniti se v gnečo. Šele daleč tam za Prizrenom se počasi uvršča brezbrežna vrsta. Pešci se drže obeh parobkov, počasi in strpljivo korakajo, pričakujoči, da se kolona voz zredči in dobi prostor sredi ulice.

Tam, kjer čakamo dolgo uro, preden se uvrstimo, sedi na kamnu slep prosjak. Muslimani ne zamude niti pri izhodu, kakor pri povratku v mesto odračunati prosjaku miloščine. Za srečen pot je tudi danes pometalo mnogo popotnikov, čeprav so bili le ubogi izgnanci, svoje poslednje pare v prosjakovo čepico. Sleherni siromakec, ki si je prihranil nekoliko dinarjev za pot, je posegel v svojo malho ter daroval nekaj drobca.

Bog zna, ali je zgolj sočustvovanje, predsodek ali vendar globlje čustvo, kar smo danes zjutraj ponesli seboj iz Prizrena. Mesto je bila poslednja srbska zaščita in že čez nekoliko ur bomo preko meja kraljevine Srbije, izven naše domovine. V tujini bomo trkali na tuja vrata. Težka in moreča čustva so vzbujala milosrčnost napram siromaku, ki nas je pri poslednjem koraku iz naše domovine pozdravljala.

«Kdo ve,» premišlja starček, «morda bom tudi jaz jutri sedel na kamnu in molil svojo čepico vbogajme. Drugi zopet pozdravlja: «Prijatelji, oba sva siromaka. Jutri mi boš že ti nemara pomagal.»

«Blagor tebi, starček,» odgovarja tretji, «preden te je Bog pognal med siromake, ti je vzel vid, a meni ga je pustil, da moram gledati vso nesrečo.»

Z drobižem je padalo siromaku nebroj pozdravov v naročje, vsak je bil bolesten in težak, izraz težkega sočustva, s katerim smo se podali na pot izgnanstva.

Polahko in leno smo korakali, kakor pogrebci. Vsak se je pečal sam s seboj in svojo nezgodo, s temnimi slutnjami, katerih niti v obrisih ne more zagledati pred seboj.

Kraji, kjer se nahajamo, so siromašni in tužni. Nebo blede. Iz siromašne svetlobe, ki nam jo je naklonil dan, diha ledeni mrz. V vaseh na daljnem obzorju pred nami ni nobenega življenja, niti stebriček dima se ne dviguje k nebu, mrtve in zapuščene so. Po cesti sami izgnanci, srečujoči se tu pa tam s temnogledim Arnavtom, prihajajočimi z gora. Nad nami se

82 nosi jata gavranov. Predrzo krokaajo ter pričakujejo mrličev, ki jih bomo zapustili poleg ceste.

Iz bogatih krajev smo se podajali v vedno siromašnejše, iz plodnih v vedno bolj divje. Čim dalje smo se odmikali od sovražnika, tem bolj smo se približevali pravi nesreči. Za nami so sipali soražnikovi topovi smrt, pred nami se je odpiralo široko požrešnega gladi.

Oče, ki se je že pokesal ob prvem koraku, da je s toliko družino zapustil Prizren, je ugibal, če bi se ne bilo bolje vrniti. «Sam sebi se zdim kakor človek, ki skače iz šestega nadstropja, da se reši požarja.»

Glad, ki je visoko jahal nad nami, se je pričel spuščati med nas in nas stiskati in objemati s svojimi ledenimi, mrzlimi rokami. V Prizrenu si nismo mogli ničesar omisliti. Hleb kruha, katerega je ta ali oni ponesel s seboj, je kaj hitro izginil. Kupiti niti ni mogel ničesar, izvzemši nekaj divjega sadja, s katerim smo tolažili izsušena grla.

Muslimansko prebivalstvo Metohije nas ni baš sovražno sprejemalo. Krščansko misleči pa so se nam pridružili ter se podali z nami na beg, dobro vedoči, da ne smejo ostati tam, kjer so do sedaj uživali le v senci oborožene sile nekoliko varnosti. Tako je izginilo z njimi tudi poslednje upanje, da bomo pri kristjanih dobili kruha. Kdor je potoval z vozom, je vozil še vedno dovolj hrane seboj, toda mi pešci nismo mogli nositi seboj težkega bremena. Doslej smo se hranili smo od hiše do hiše. Že uro za Prizrenom smo pričeli zastajati in pešati. Obupani so posedali nekateri poleg ceste in žalostno gledali mimoidoče. Enako se je godilo živini.

Srečal sem hlapca, ki mi je pripovedoval pri počitku, da bi bil skoro potolkel nekega ujetnika. S svojimi konji se je hlapec ustavil pod hrastom in jim je obesil tisto malo zobanja, kar je še imel seboj. Zapustil jih je za kratek čas in ko se je vrnil, je zagledal poleg konj ujetnika suhih ustnic, ugaslega pogleda, ozirajočega se na levo in na desno, da bi ga kdo ne zapazil. Posegal je v konjsko torbo in kradel konjem poslednje grizljaje ter požrešno žrl oves.

Sam sem videl še strašnejšo sliko. Pred seboj sem opazoval voz, kjer sem pod plahutami čul ženske in otroške glasove. Za ročico ob strani se je vlekel ujetnik. Bos in okrvavljen je bil, umazan in razstrgan in iz nabreklih obraza je sijalo dvoje zverinskih oči. Glad mu je izpil poslednje sledove moči. Vlekel se je za nami, hranil se z zelenjem, koruzo ali mesom crkovine. Zverinsko je prežal, kdaj mu vrže kdo ostanek ali kdaj mu nakloni sreča, da pobere iz blata za nas neužitne stvari.

Na desni strani ceste je sledil vozu mršav pes. Glavo je povešal k tlom in podvijal rep. Svojemu gospodarju sledi, misleč, da ga baš v tej nezgodi ne sme zapustiti. Hrani se z ostanki, padajočimi z voza, od crkovine, ležeče poleg ceste.

Za Prizrenom mu je zmanjkalo tudi te hrane. V gneči je zgubil svojega gospodarja. Vleče se z nami, da ga najde zopet v Dja-kovici ali Peči.

Izpod plahut pade na cesto oglodana kost. Oba jo zapazita, ujetnik in pes. Kosata se, kdo jo zagradi prej. Istočasno sežeta po njej čvrsto in krčevito. Eden z rokami, drugi z zobmi. Pogledata se in premerita dvonožec in četveronožec. Prvi porizkusi z vso močjo in iztrga kost iz pasjega gobca.

«Uh, baš me je sram, da sem človek!» Takih slik smo na cesti videli vedno več.

Gruče se vale naprej, ne ozirajo se na te dogodke in vendar se dogode stvari, ki so zmožne obrniti pažnjo vse množice nase.

Na široki poljani, prostirajoči se pred nami, je poleglo po zemlji nekoliko smrtonosnih ptic, sipajočih svinčen dež izpod oblakov. Francoski aeroplani, ki so vršili svojo službo na Savi in Donavi, so se umaknili z našo vojsko do Niša, kjer so nadaljevali svoj posel. Od tam so zleteli in padli na Kosovo, odkoder so se podajali preko Črne gore in Šara. Ker nam pa niso mogli sporočiti, da prihaja zavezniška pomoč, so preleteli Drenico in padli v ravno Metohijo. Zdaj se pripravljajo na polet preko Drina, preko krških in visokih planin, da se v enem samem poletu spuste na Jadranski obali.

Kako smo jim zavidali, ker bodo v nekaj urah preleteli mučno in težko pot, za katero bomo mi rabili dneve in dneve. Sleherni izmed nas se je ozrl nanje, tudi najobupanejši in utrujeni je vzdignil glavo. Nekateri so celo zapustili cesto in si ogledali na lastne oči srečne letavce. Stari čiča vpraša:

«Kaj bodo res zleteli preko morja?»

«Tako je, resnično, stari,» mu odgovarja nekdo.

Čiča napravi na ustnih z dlanmi školjko, se potrudi in vpje kolikor more, da bi ga razumeli oni tam gori:

«Hoj, hoj, čujte me, vi krilate ptice! Ko pridete tja, pozdravite Evropo! Recite, naj se nikar ne žuri, nam se godi dobro, ne more se bolje.»

Mrzel smeh pretrese vso množico, podoben smehtu mrtvaških kosti, vstajajočih ponoči iz grobov.

«Gospod moj, ali bodo res zleteli preko morja?» me vpraša preprost človek s sremskim slamnikom na glavi.

«Najbrž.»

«Eh, mi pa na morje, kaj ne?»

«Dà, na morje.»

«A kam jaz nesrečnik?»

«Tja, kamor vsi.»

«E vi! Nekaj drugega je vi.»

Pa nisi ti tujec, naš človek si.»

«Je že res, toda vi se vsi poznate med seboj. Jaz ne poznam nikogar.»

(Dalje prihodnjik.)

Zahtevajte
povsod

Chartreuse

trdke **M. Druškovič in drug**
družba z o. z.
Maribor, Koroška cesta 39. 1777

Stroji za ob- **T**urbine **armature** **S**trojne tovarne in livarne, d. d.,
delovanje lesa **transmisije** **sesalke** **Ljubljana**
zvonoji

Ing. dr. Miroslav Kasal

oblastveno poverjeni stavbeni
inženir in mestni stavbenik
Ljubljana, Gradišče 13.

Stavbno podjetje in tehniška
pisarna za betonke, zelezobetonke in vodne zgradbe,
arhitekturo ter vsakovrstne vi-
sokne zgradbe. 211

Gradbeno podjetje
ing. Dukić in drug
Ljubljana, Resljeva cesta 9.
se priporoča za vsa v to
stroko spadajoča dela.

Ustanovljeno leta 1896.

Ustanovljeno leta 1896.

Mednarodni transporti
Antonio Biancheri & Comp., Postojna

Centrala: Postojna. 1496
Podružnice: Postojna (Poštni predal 17), Villach (Poštni
predal 51). — Agenture: Prestranek, Trbiž, Arnoldstein.

Odprema vsake vrste blaga.
Specialna odprema živil, žive in zaklane živine v katerikoli kraj.

M. KUŠTRIN
LJUBLJANA

Tehniško in elektrotehniško podjetje. Trgovina
s tehničnimi in elektrotehničnimi predmeti na
drobno in na debelo. Velika zaloga vseh vrst
gumij, kolesne in avtomobilske pnevmatike.
Slavno zastopstvo polnogumijastih obročev iz
tovarne «WALTER MARTINY». Na razpolago
je hidravlična stiskalnica za montiranje polno-
gumijastih obročev.

Centrala: Ljubljana, Rimska cesta št. 2.
Telefon št. 588. Brzjav: Kuštrin Ljubljana.
Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.
Telefon št. 470.
Maribor, Jurčičeva ulica št. 9. Telefon št. 136.
Beograd, Knez Mihajlova ulica 3.

Prometni zavod za premog

d. d.
v Ljubljani
prodaja

iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanski in
trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah
premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za
industrijska podjetja in razpečava

1. čehoslovaški in angleški koks
za livarne in domačo uporabo,
kovaški premog in črni premog.

Naslov: 936
Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani, Mihlošičeva c. 15/II.

F. Florjancič
Ljubljana

Šelenburgova ulica št. 6. Prva mehanična delavnica.

Kolesa **Avtomobili** **Motorji**

Olje-Bencin-Tovot mast
na drobno na debelo.

Pnevmatika vseh prvovrstnih znamk
(Dunlop, Clincher, Continental, Excoelzor, Michelin).

+
Dr. Ljudevit Stiker, odvetnik v Brežicah, na-
znanja vsem prijateljem in znancem tužno vest, da je
njegov zvesti prijatelj in mnogoletni sodrznik, gospod

Josip Šetinc

dne 30. junija t. l. po kratki mučni bolezni izdihnil svojo
blago dušo.

Blag mu spomin!

Brežice, dne 30. junija 1922.

2068

Domače vesti

* Našim prijateljem in naročnikom. Z razširjenjem in priljubljenostjo „Jutra“ rastejo tudi zahteve, ki se stavijo od vseh strani na naš list. Vseled velikega pomanjkanja prostora nismo mogli priobčevati gradiva, kakršnega so čitatelji želeli in zahtevali, in žal tudi ne dopisov, ki jih prejmemo dan za danem v vedno večjem številu iz vseh krajev naše domovine. Mnogo poročil in dobrih misli, ki so nam jih poslali naši številni prijatelji, je moralo vsled tega izostati. Ker nam ni moglo odpraviti vsakega posameznika, prosimo tem potom vse, da nam oprostite. Da te nedostatke vsaj deloma odpravimo, smo se odločili, da bomo od sedaj naprej poleg običajne in že splošno priljubljene nedeljske priloge izdajali prilogo redno tudi po enkrat med tednom, in sicer vsak četrtek, tako da bo imelo „Jutro“ od sedaj tedensko redno dve prilogi. S tem upamo ustreči našim čitateljem, ki si žele v listu tudi več čitave in razvedrilo, mogoče pa nam bo v mnogo večji meri nego doslej priobčevati tudi dopise naših sotrudnikov, ki jih zato prosimo, da nam ohranijo svojo naklonjenost, tudi ako doslej vsled pomanjkanja prostora nismo mogli priobčiti vseh njihovih dopisov. — Kljub temu razširjenju lista pa ostane naročnina na „Jutro“ neizpremenjena. „Jutro“ bo stalo tudi v bodoče mesečno 30 kron, posamezna številka 3 krome, nedeljska in četrtekova številka s prilogo pa 4 krome. Prosimo zato vse naše prijatelje, da nas podpirajo, „Jutro“ posodi priporočajo in mu pridobivajo novih naročnikov.

* Kraljevo kronanje. Kakor določa beograjska „Samouprava“, se bo vršilo kronanje kralja Aleksandra meseca septembra. Kronanje se bo izvršilo na zelo slovesen način.

* Kralj in kraljica v Selcih. Iz Selega nad Skofjo Loko nam poročajo: Dne 29. junija ob štiri popoldne sta prišla Selega z avtom Nj. Velikostni kralj in kraljica. V par trenutkih se je zbrala velika množica prebivalstva, da vidi svojega kralja in kraljico, ki sta se peljala preko železnikov do Sorice ob državni meji. Ob šestih se je avto s kraljem in kraljico vrnil, a pri Soli je šolska mladina z odraslimi zagradila pot. Med živio-klici se je avto ustavil. Poklonila se je kralju deklica in mu izročila šopek cvetlic. Gospod nadučitelj Mihelčič je povabil Nj. Velikostno v šolo k razstavi. Izstopivšemu iz avta, sta se kralju predstavila gosp. Hajnrihar kot župan ter g. učitelj Oreš kot tajnik invalidske organizacije. Kraljici Mariji je gospa Ela Orlova, učiteljeva soproga, z malim sinčkom v naročju izročila šopek lepega cvetja. Vidno zadovoljen s šolsko razstavo, se je kralj vrnil v avto ter se ob navdušenih klicih odpeljal dalje proti Skofji Loki.

* Princ Gjorgje, o katerem vedo klerikalni listi povadati, da je zaprt in bogve kaj še vse, se je dne 26. junija iz Wiesbadena vrnil v Pariz ter zopet nastanil v hotelu Continental.

* Češkoslovaški legionarji v Beogradu. V petek zvečer so prispeli v Beograd češkoslovaški legionarji, ki so včeraj posetili Narodno skupščino. Radi odsotnosti kraljeve dvojice so se zglasili pri dvornem maršalu in se vpisali v knjigo posetnikov. Danes napravijo izlet na hrib Avala, kjer položijo venec na grob neznanega vojaka.

* Obiski Poljakov. V letošnjem polletju bo imela Jugoslavija dovolj prilike izkazati mnogim gostom iz Poljske svojo gostoljubnost. 10. julija dopše iz Varšave dijaštvo višje trgovske šole na ekskurzijo preko Beograda v južno Srbijo, v sredini julija obišče 30 poljskih vseučilišnih in gimnazijskih profesorjev beograjske tovaršice. V začetku avgusta obišče Jugoslavijo grupa poljskih skavtov a sokolskega zleta v Ljubljani se bo udeležilo veliko število poljskih Sokolov. Potovanje jugoslovanskih časnikarjev v Poljsko je preloženo do meseca septembra, ko se bo v Lvovu vršil poljski veliki sejm in jim bo tako dana prilika, da si ogledajo poljsko industrijo in ostalo produkcijo. Ekskurzije se bo morda udeležilo tudi večje število trgovcev iz cele Jugoslavije.

* Kongres jugoslovanskega novinarskega združenja. Centralna uprava jugoslovanskega novinarskega združenja je imela te dni sejo v Novem Sadu, na kateri se je med drugim sklenilo, da se bo letošnji kongres jugoslovanskih novinarjev vršil dne 8. in 9. oktobra v Subotici.

* Veterinarski kongres v Sarajevu. V Sarajevu je bil v petek zvečer odprt kongres jugoslovanskih veterinarjev. Kongres je otvoril predsednik združenja poslanec Rajar. Otvoritvene seje se je udeležil tudi pokrajinski namestnik Gjurgjevič, ki je v imenu vlade pozdrvil kongres ter mu želel najlepšega uspeha. Kongres bo trajal tri dni.

* Kongres učiteljstva meščanskih šol. V dneb 6. in 7. julija letos se vrši v Zagrebu prvi kongres učiteljstva meščanskih šol cele Jugoslavije. Po kongresu si udeležniki ogledajo zagrebške znamenitosti.

* Maribor za beograjske sirote. Dne 4. julija prirede beograjske sirote na vrtu kadetnice v Mariboru koncert z veselic. V svrhu boljšega uspeha se je sestavil tudi poseben odbor, obsto-

ječ iz zastopnikov občine, okrajnega glavarstva, društva za zaščito dece, protituberkulozne lige, gasilnega društva, „Glasbene Matice“, vojaštva in slovenskih in srbskih dam.

* Z ljubljanske univerze. Izredni profesor filozofske fakultete v Ljubljani gosp. dr. Nikolaj Radoljč je z ukazom ministrskega sveta imenovan za rednega profesorja domače zgodovine na ljubljanski univerzi.

* Izpremembe v sodni službi. Imenovani so: za delovnosodnega svetnika pri okrožnem sodišču v Novem mestu France Kusel, delovnosodni svetnik in sodni predstojnik v Trebnju; za okrajnega sodnika pri okrožnem sodišču v Novem mestu Božidar Romih, sodnik v Sevnici; za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Cerknici dr. Jože Bavdek, sodnik v Metliki; avskultanti Fran Orožen, Josip Barličič in Vladimir Velušček za sodnike v okrožju višjega delnega sodišča ljubljanskega. Višji pisarniški official Ciril Kumar pri delnem sodišču v Ljubljani je z dnem 30. junija 1922. na lastno prošnjo trajno upokojen.

* Imenovanja v državni službi. Z odlokom zastopnika ministra za narodno zdravje sta bila dr. Vinko Železnikar, provizorni primarij kirurškega oddelka obče javne bolnice v Slovenjgradu, in dr. Ferdinand Kunelj, provizorni primarij internega oddelka iste bolnice, v definitivni lastnosti potrjena na dosedanjih službenih mestih, dr. Josip Gostiša pa je imenovan za okrožnega zdravnika za zdravstveno okrožje v Cerknici. Absolvirana pravnikinja Egon Bayer in dr. Josip Orožim sta sprejeta za konceptna praktika v politično pripravljalsko službo v področju pokrajinske uprave za Slovenijo ter dodeljena v službovanje oddelku za notranje zadeve. Zvaničnik Rudolf Rupnik pri okrožni zaščiti dece in mladine v Mariboru je imenovan za kancelista pri okrajnem glavarstvu v Murski Soboti.

* Srebrno poroko sta v ožjem krogu obhajala te dni g. dr. Josip Karlovšek, odvetnik v Celju in posestnik Slomškovega doma pri Ponikvi ter njegova soproga Marija. Pri tej priliki je g. dr. Karlovšek daroval za revne šolske otroke na Ponikvi znesek 2000 K.

* Odlikovanje koroškega borca. V petek 30. junija je pri oddelku finančne kontrole v Domžalah g. podinspektor Pfeifer slovesno izročil g. pripravniku Josipu Muleju zlato zaslužno kolajno, ki si jo je priboril kot branitelja Koroške. Mlademu poduradniku prisrčno čestitamo.

* Kraljeva organizacija JDS na Jesenicah je priredila na Vidov dan družben večer pri Humru v proslavo narodnega praznika. Lekarar Gradnikovič je v primerenem govoru razložil pomen Vidovega dne, nakar je deklamiral nekaj Gradnikovih in Gradnovih pesmi, ki so napravile globok utis. Nato se je razvila neprisiljena zabava in so se somišljeniki razšli z željo, da bi se prirejali slehni večeri čim pogostejše, ker se na ta način goji na eni strani ožji stik med pripadniki stranke, na drugi pa se krepi in utrja strankarska zavest.

* Nizozemski novinarji v Novem Sadu. Novosadski listi poročajo, da sta te dni potovala skozi Novi Sad dva nizozemska novinarja, ki potujeta okoli sveta na kolesih. Na potovanje sta se podala 21. junija 1921. v namenu, da prepotujeta v treh letih celi svet. Dosedaj sta prepotovala že skoraj vso Evropo, a iz Novega Sada kreneta na Balkan in od tam v Azijo ter Ameriko. Novinarja upata, da se bosta leta 1926. zopet vrnila k svojim redakcijam. Na potovanju govorita esperantski jezik, s katerim baje — vsaj dosedaj — prav dobro izhajata.

* Še enkrat enotne počitnice. Pišejo nam: „Vsaka stvar ima svoje dobre in slabe strani, a enotne počitnice imajo toliko dobrih, da bi bilo boljše, ako bi dopisniki štedili s črnim, ko je hotel s silo iskati njih slabo stran“. Tabo končuje enenjen dopisnik n. b. dopisnica svoj odgovor v „Jutru“ na članek „Glose k enotnim počitnicam“, razjašča svojo Rozinanto ter prezirljivo odloži svoje bojno orožje. In vendar ni v vsem članku niti ene besede proti enotnim počitnicam, glasila se marveč le čas in način dekretiranja istih. Pošten peresni boj obstoji v tem, da se kritizira to, kar je nasprotnik trdil in ne to, česar ni rekel in kar je njegovemu naziranjtu tuje. Drugačna polemika je „skoraj neverjetna“.

* Skandalozne razmere na jeseniškem kolodvoru. Na notico, ki smo jo priobčili 24. m. m. pod tem naslovom, smo prejeli od železniškega inspektorata v Ljubljani pojasnilo iz katerega posnemamo: Ko so začeli voziti direktni brzovlaki iz Avstrije preko Jesenice - Podbrda v Trst, je restavratore postregel pri teh vlakih, kakor pri drugih, potujočemu občinstvu z jedjo in pijačo, dokler ni carinarica na Jesenicah tega prepovedala. Posredovanju inspektorata državnih železnic v Ljubljani se je posrečilo odstraniti to zapreko, tako da je sedaj zopet omogočena postrežba potujočega občinstva tudi pri brzovlakih. Da se potnikom pri brzovlakih ni postreglo, ne zadene torej niti najmanj krivda restavraterja, pa tudi ne žel. uprave, ki je pri carinarici takoj po prepovedi prodajanja posredovala, da se je temu nedostatku odpravilo. Enako pojasnilo smo prejeli tudi od restavraterja na jeseniškem kolodvoru g. Orvalda. Iz njegovega poročila je razvidno, da se šikaniranje velično možne carine ni omejilo samo na gori navedeni slučaj, ampak se je udeleževalo tudi na drugem polju. Tako n. pr. je moral g. Orvald zaopreti dohode v svojo re-

stavrarijo s ceno in si mora vsak gost, ki ne potuje z vlakom, kupiti peronsko karto. Kakor da bi moglo to eventualnega tihotapca kaj ovirati! Na vsak način pa odbija redne goste na veliko škodo restavraterja. Skrajni čas je, da gospoda pri carinarici že vendar enkrat prostane s takimi in sličnimi „modrosti“, ki carinskemu poslovanju prav nič ne koristijo, prizadetim pa po nepotrebnem zelo škodujejo.

* Davščina na ponočni obisk gostin in kavarn v Ljubljani. Pokrajinska uprava za Slovenijo je dovolila, da sme mestna občina ljubljanska do konca tekočega leta pobirati občinsko davščino na ponočni obisk gostin in kavarn. Od gostov, ki so v gostilnah po 10., v kavarnah po 11. uri zvečer pobira mestna občina odtlej od vsakega gostilničarskega gosta po 2 kroni, od vsakega kavarniškega gosta pa po 1 krono. Za gosta se smatra le tak posetnik gostilne ali kavarne, ki kaj potroši, ne glede na to, ali plača svoj potrošek sam ali pa ga plača zanj kdo drugi. Davščina se pobira od gostov, ki ostanejo čez 10., oziroma 11. uro zvečer v lokalu tudi ako so si že pred navedeno uro kaj naročili ali plačali. Donos te davščine se steka v mestni ubožni zaklad. Gosta, ki se ne bi pokoravali tej odredbi, mora gostilničar naznaniti mestnemu magistratu.

* Znižana vozna cena za splavarje. Ministrstvo saobračaja je dovolilo splavarjem, ki po Savinji in Savi vozijo les v južne kraje, da se ob povratku lahko vozijo po železnici za polovično ceno.

* Lesene uradniške hiše v Beogradu. Uprava Saveza državnih uradnikov namestila naročiti v Nemčiji lesene hiše v vrednosti do deset milijonov zlatih mark, da tako olajša stanovanjsko bedo beograjskih državnih namestencev. Uprava je zaprosila ministrski svet, da odobri ta naročila na račun reparacij.

* Iz uradnega lista. „Uradni list“ pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja v številki z dne 30. junija „Naredbo ministra za socialno politiko z dne 3. junija 1922. o izvajanju zavarovanja po zakonu o zavarovanju delavcev z dne 14. maja 1922. in „Naredbo pokrajinskega namestnika za Slovenijo glede pobiranja občinske davščine za vozila v okoliški občini celjski“.

* Z Jesenic nam poročajo: Zaupnico, ki jo je sprejela jeseniška organizacija JDS, so izročili g. ministru gg. Vergles Matija, Rabič Franc, Pibrove, Janko Ravnik in Orvald, ki so se mudili pri njem polnoročno uro in se nad vse navdušeni vrnili domov s trdnim sklepom, storiti vse za svojo stranko in razkrinkovati ljudstvu spletke nasprotnikov.

* Letno poročilo I. mestne šestrazredne deške osnovne šole v Ljubljani o šolskem letu 1921—22, katero je sestavil ravnatelj Jakob Dimnik, prinaša sledečo zanimivo vsebino: Nekrolog po kralju Petru I. Osvoboditelju in njegovo sliko, manifest kralja Aleksandra s sliko in lastnorokim podpisom. Življenjepis kralja Aleksandra obsega njegovo mladost, prestolonasledništvo, balkanske vojne, regentstvo, svetovno vojno, ujedinjenje SHS, prvič na Slovenskem in v Ljubljani, zaroko in poroko in rodovnik rumunske dinastije. Nato sledi šolska poročila. Zavod je imel 14 razredov s 612 učenci. Za višji razred je bilo sposobnih 542, za vstop v srednje šole se jih je prijavilo 93, v meščansko šolo pa 33. Absolventov je bilo na šoli 344. Pri „Sokolu“ je telovadilo 129 učencev, pri „Orlu“ 33. „Jugoslovanski Matiči“ je darovala šolska mladina 1500 K, za stradalno rusko deco 1300 K, hčerki skladateljca „Lepe naše domovine“ 415 K. Za prehranjevanje ptic pozimi 300 K. Kolu jugoslovanskih sester za 500 sreč 2 tisoč kron. Na „Zvonček“ je bilo naročenih 45 učencev.

* Uspeh dobre šole. Iz Dolnje Lendave nam poročajo: Na Vidovdan je priredila pri nas šolska mladina Spicarijev igrokaz „Pogorevčkov Tonček“. Zanimivo je, da je v igri nastopilo poleg 7 slovenskih tudi 13 madžarskih golčencev ljudskih in meščanskih šol, ki so se šele po prevratu naučili našega jezika. Predstava se je vršila v hotelu „Pri kroni“ in je nedvomno lep uspeh dobre šole, na čemer imata glavno zaslugu učiteljica Ivanka Runovec in učitelj Klanjšček.

* Smrtne nesreče. Iz Bele cerkve nam poročajo: Smrtna kosa je zadela Alojzija Drečnika iz Vinjivra pri Beli cerkvi v Nedeljskem. Dne 26. junija je šel kosil na travniku ter bil popolnoma zdrav. Okrog 9. ure zjutraj se je vrnil domov, kjer je zajtrkoval. Kmalu se je zopet odpravil v doma, a ko je prišel kakih 400 korakov od hiše, se je zgrudil mrtve na tla. — Dne 29. junija so se napotili vojniki iz Skočjana, da odpeljejo plemenske konje zopet nazaj v Ljubljano. Ko pridejo v Drago pod Belo cerkvijo, se je splašil konj, ki ga je jездil vojak Anton Hradišič iz Medjimurja in vrgel jezdeca na tla. Pri padcu si je Hradišič zlomil tilnik in ostal na mestu mrtve.

* Aretacija nevarnega razgrajča. Kakor smo nedavno poročali, so plani naborniki dne 22. junija razgrajali v gostilni Franca Pristernika v Spodnjih Hočah pri Mariboru ter je eden izmed njih s kuhinjskim nožem smrtonosno ranil gostilničarja in delavca Alojzija Klinca. Razgrajči so nato pobegnili. Orožniki so sedaj izsledili nasilnega nabornika v osebi 21 letnega posestnikovega sina Franca Germana iz Zgornjega Dupleka ter ga izročili okrožnemu sodišču v Mariboru. Germano priznava dejanje, izgovarja se pa s popolno pijanostjo.

* Aretirana detomorka. Dne 28. junija je 21 letna delavka Marija Pivec iz St. Rja odnesla svoje 5 tednov stare nez-

konško dečo k zdravniku. Nato se je v mrtvim otrokom vrnila h gospodarju, ki ga je nalagala, da ji je umrl otrok na potu k zdravniku. Gospodarju se je zdelo stvar sumljiva in je zahteval mlinski ogled, v kar pa delavka ni hotela privoliti. Ko pa druga dne tudi župnik ni hotel pokopati otroka, ne da bi se poprej ugotovilo, zakaj je umrl, je preiskava dogajala, da je dete umrlo nasilne smrti. Orožniki so Marijo Pivec nato aretirali in jo izročili okrožnemu sodišču v Mariboru.

* Hotelski napad v Celju. V sredo zjutraj je prišel v celjski hotel „Pri pošti“ bivši davčni uradnik Fran Sajovic in zahteval od vratarja sobo. Ker ni imel denarja, je vratarju zastavil svojo žepno uro. Vratar Muri je šel, ko je Sajovic izpolnil prijavi listek, v svojo sobo spat. Okolo treh popoldne pa je prišel Sajovic v njegovo sobo in vratarja z nekim trdim predmetom močno udaril po glavi. Zadal mu je tri rane, vendar pa se je vratarju končno posrečilo uiti skozi okno. Policija je našla Sajovca v njegovi sobi. Predno je stopil stražnik v sobo, si je Sajovic z nožem prerezal vrat. Prepeljali so ga v bolnico.

Dopisi

BOROVNICA. Odkar je zadobilo sokolstvo v naši prijazni dolini trdno podlago in odkar zidamo težko pogrešani in dolgo željeni sokolski dom, nekateri vidno hujšajo in njih nestrpnost se spreminja v zlobo. G. župnik sivi in sukna mu postaja čimdalje bolj prašna. Prižnico je spremenil v agitacijski oder in mesto božje besede čujemo raz nje psovanje, besede polne mržnje in sovraštva. Ljudje se spogledujejo in nevoljno majajo z glavami ter dvomijo nad zdravjem gospodovim.

Z nobenim pomožnim sredstvom pa ne more prebaviti našega požrtvovanega načelnika in nadvse priljubljenega učitelja Ant. Miklavčiča. Zbira proti njemu somišljenike in nesomišljenike, bruha nad njim peklenjski ogenj, jemlje mu ugled pred otroci, vse samo zato, ker je Sokol z dušo in telesom. G. župnik dobro ve, da z našim načelnikom živi in pade sokolstvo v Borovnici.

Velečastiti se pohujšuje tudi nad telovadbo naraščaja. Pomislite, možki in ženski naraščaj skupno telovadita! Ali ni to pohujšanje? — Je, pa samo za Vas s. župnik, ker ga iščete tudi pri nedolžnih otrocih. Pohujšanja pa ne vidite v „dvorani“, kjer se proizvaja neka čudna igra. Tja bi poslali Vašo otrodo, da bi palice lomila po hrbtih teh nesramnežev. — Starši dobro vedo, komu lahko zaupajo svoje otroke. Gotovo ne takih ljudem, ki imajo moralno in estetsko samo na jeziku. V naši fari imamo žalibog ravno v zadnjih 2. letih dovolj izkušenj glede moralne vrednosti župnikov. — Le udrihajte po Sokolih, Vam bomo hvaležni. Ljudje že itak resno premišlujejo o prestopu k pravoslavlju. Le kaznujte s tepežem in slabimi redovi v verouku naše otroke, mrznja do Vas bo timvečja. Če Vas niso ugnali predstojniki, Vas bo pa — Pekoli!

BREGANA PRI BREŽICAH. Dne 8. t. m. smo ustanovili Jugoslovanskega Sokola. Ze pri prvi telovadni vali je nastopilo 34 Sokolov kot rednih članov. Radičevce in frankovce je to silno raztogotilo. Poslali so takoj v vas svoje ljudi, ki so grozili, da nam bodo vse trgovine razbili in zapalili. Razumemo, da jih ustanovitev Sokola tik ob hrvaški meji močno bode v oči, ker se zavedajo, da so jim s tem za vsako radičevsko propagando vrata za vedno zaprta. Slovenci ljubimo in spoštujemo vse poštene Hrvate kot svoje brate, hujšakem pa svetujemo, naj nas v našem delu za naobrazbo naših fantov in okrepitev skupne domovine pustite v miru, sicer bomo na vsak radičevski ali frankovski napad odgovorili z energičnim protinapadom.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 1. julija 1922		Ljubljana 306 m nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	767.1	15.0	brezvetra	jasno	67
Ljubljana	14.	765.6	22.8	sever	del obl.	—
Ljubljana	21.	766.9	19.2	brezvetra	jasno	—
Zagreb	7.	761.7	16.0	jug. vzh.	oblačno	—
Beograd	7.	762.8	18.0	vzhod	nerihla	80
Praga	7.	768.6	16.0	—	oblačno	—
Praga	7.	768.6	12.0	brezvetra	jasno	—
lnomost	7.	768.5	12.0	—	več obl.	10

V Ljubljani barometer stan., temperatura normalna. Sonce vzhaja ob 4.10, zahaja ob 19.52.

Radioaktivno termalno kopališče

Toplice pri Novem mestu.

Renovirani kopališki prostori se bodo otvorili

15. julija t. l.

Stanovanja v kopališkem domu se zaradi temeljitih renovacij

2057 ne bodo oddajala.

Dr. K. Konvalinka.

Železniška postaja Straz-Toplice.

Zaloga vseh sokolskih potrebščin

slavnostnih in telovadnih krojev za žlane, članice in naraščaj; dalje telovadnih čevljev, ovratnikov in jahalnih odelj, vse po meri. — Vsa naročila se izdelujejo najkasneje v osmih dneh. Ceniki na zahtevo zastoj.

PETER CAPUDER, dobavitelj J. S. S. Ljubljana. Vidovdanska cesta št. 2. 1912

Objave

* Razstava na realni gimnaziji na Poljanah v Ljubljani ostane odprta tudi še danes od 9. — 1. ure.

* Razstava ženskih ročnih del na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani (Turjaški trg 6/II) v poslopiu kjer je kavarna „Jadran“, traja od nedelje, to je 2. julija, da srede 5. julija 1922, vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18. ure.

* Slovenskega zdravniškega društva v Ljubljani II. izredni občni zbor se vrši 6. julija ob 17. v ljubljanski magistratni dvorani z dnevnim redom: Čitanje zapisnika; volitev predsednika in novega odbora; slučajnosti. Prosimo stignega udeležbe.

* Društvo zasebnih nameščencev — krajevna skupina Ljubljana, sklicuje tem potom svoj izredni občni zbor, ki se vrši v petek, dne 7. julija, 1922, ob pol 8. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega doma v Ljubljani z dnevnim redom: 1.) poročilo o položaju v organizaciji; 2.) volitev novega odbora; 3.) slučajnosti. — Ako bi občni zbor ne bil sklepčen ob napovedani uri se vrši pol ure kasneje občni zbor z istim dnevnim redom, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih. Pravico udeležbe imajo samo člani. — Osrednje vodstvo.

* Društvo stanovanjskih najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo dne 5. julija ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom informacije dnevno od 18. do 20. ure Sv. Petra cesta št. 12, prtilčno desno.

* Abiturljenti, pozor! V torek 4. julija ob 18. se odpeljejo z južno železnico v Zagreb. Ljubljana, Kranj, St. Vid in Novo mesto odidejo iz Ljubljane, Celje in Ptui pa se priključita v Zidanem mostu. Zastopniki ljubljanskih zavodov naj pridejo po legitimacije, brez katere se ne more noben abiturljent udeležiti potovanja. Legitimacije izdaja predsednik v Akademskem domu (Kolodvorska ulica 22), ki uraduje v soboto, nedeljo ves dan in podeljke do 10. ure, ko se vse delovanje, informacije in eventuelne odstopanje ustavi. Kdor pa po tem roku odstopi plača vozno karto, ki jo kupi komite skupno. Na potovanju zahtevamo disciplino in kdor se ne bo pokoril izgubi pravico do potovanja. Bratje Hrvati in Srbi, ki nas bodo gostoljubno sprejeli gotovo žele red. Načrt potovanja prejmejo zastopniki po predsedniku. Pokrajinska vlada nam je naklonila podporo 12.500 Din tako, da pride na vsakega prosilca nekako znesek 100 Din iz katerega plača komite vožnje. Ker pa bodo stroški veliki in je večina abiturljentov revnih, se tem potom obračamo na cenjeno javnost s prošnjo, da po možnosti prispeva za to veliko podjetje. Prispevke hvalježno sprejema predsednik: Bajuk Hugon, Akademski kolegij, Kolodvorska ulica 22. Za ljubljanske udeležnike se vrši sestanek v nedeljo ob 10. uri na učiteljsku. Če morejo najpošlejo tudi drugi zavodi svoje zastopnike.

* Danes popoldne se gremo kopat v Zalog, nato pa na veselico gasilnega društva v Zg. Kašeli k Orađu. Kopalni vlak pelje popoldne ob 2., nazaj v Ljubljano ob osmih ali pol 10. zvečer. Zabave ne bo manjkalo, oče Grad pa postreže z izvrstnim prigrizkom in rušnim vincom.

* Razpisana veterinarska mesta. V področju pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelke za kmetijstvo, v Ljubljani sta razpisani dve mesti veterinarskih nadzornikov VII. čin. razreda in več mest uradnih živinovoznikov X. čin. razreda. Natančnejše določbe so v razpisu v „Uradnem listu“.

Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Lastnik in izdajatelj Konzorcij „Jutro“. Tisk Delniške tiskarne, d.d.v Ljubljani.

Hči papeža

- Lukrecija Borgia

«Lopov! Hudič! Lopov!»
«Zaradi onih drugih dragih in dragih imen, ki si mi jih dajala nekoč, ti odpustim to sedanje psovke, ... in pa zaradi taktičnih poljubov» se smeje Cesar sedaj in je izredno dobre volje. «Sedaj torej veš, kaj te čaka, lepa Lukrecija, in po tem si torej izbiraš. Po teh pojasnitvah je srak med nama razlišen kakor po viharju, in sedaj ti zopet odklenem vrata ter šelim prav prijetno in lahko noč.»
Kardinal res stopi k vratom in jih odklene.

Lukrecija pa stoji kakor okamenela na mestu.

«Ti ostaneš še pri meni, sestra?»

Ona ne odgovori. Iz velikih lepih oči jej lijejo solze na lica. Ona plaka molče.

«Zbogom, sestra, zbogom za vedno!» šepeta razumljivo. — «Zbogom, ljubljani Alfonzo, sladko moje srce, ti moj jedini, ki si v mojem srcu zbudil pravo ljubezen. Uničen je svet ljubezni. Nikdar, nikdar ne postanem tvoja soproga, ker nasprotuje peklu in ker se najbolj črni med vsem hudičji briga za to, da se midva nikdar ne združiva...»

«Modi se...» se odzove Cesar s praga. «Ta črni hudič je pripravljen na največji molk in ti v tem trenutku obeta, da bo na tvoji svatbi s Alfonzom najbolj nedolžni in najbolj vesel gost. Samo ta pogoj ti stavlja črni hudič, da se nikdar več ne mešaš v njegovo posle in da vse to, kar si to noč izvedela in doživela, ohraniš ravnokotno tajno zase, kakor na primer tajnost lepe Lukrecije Borgie.»

Lukrecija pa dirje stree glavo, da odlete kodri na vse strani in krikuje:

«Juan torej naj ne bo maščevan v svojem grobu in ti, zločinec, hočeš v zdignjeno glavo korakati čez grob svoje žrtve? Tudi te tako plemenite žrtve? Ne, Cesar Borgia, to pot si se zaračunal... Z lastno roko bo Lukrecija razrušila svojo srečo in nado. Skozi vrata kakšnega samostana pojde v novo življenje... ali tebe, zločinec, bo radela pravična kazen!...»

Mlada žena poleti k vratom in plemenito odločnost jej sije s obraza. Toda praga ni prestopila. Kardinal raztegne roke in jo ujame, obenem pa preteče klikne:

«Neva se končala, ker se sama tako hočeš, Lukrecija. Hočeš, da žrtvuješ moza svojega srca, samo da upropastiš tudi mene. Dobro, nimam nič proti temu. Rad bi pa vedel, ali hočeš žrtvovati tudi svoje lastno dete, svojega sina?»

Kakor ranjena zver klikne sedaj Lukrecija in se zopet samaja, kakor da se bo zgrudila.

«Moje dete? Moj sin?» odjekne iz njenih ust. «Nebo je milostno in je moje dete pokrilo s pozabljenjem in z grobnim cvetjem, to ubogo nedolžno dete, dokler mojega greha in moje žalosti ter svojega sločinstva.»

«Ali si tako gotova njegove smrti? Ali veš za njo tako natančno in saneljivo?»

«Tako zanesljivo vem, kakor si takrat prisegel, da je dete štiri tedne po svojem rojstvu umrlo pri svoji odgojateljici.»

«Pa če sem prisegel po krivem?»
Ponovno krikuje Lukrecija in se zgrabi za srce.

«Krivo?» ječla. «Kakor da mi morda pada s oči. Zakaj ti baš ti ne prisegel krivo, ko si sposoben za vse hujše zločine!»

«Da, krivo sem prisegel, Lukrecija, ... najino dete živi.»
Mlada žena je padla na kolena. Ko pa skoči Cesar, da jo dvigne, vstane ona in lastne moči.

«Ne dotikaj se me, gnusoba, s svojimi rokami! ... Oh, tudi jaz sem iz debla Borgiajev in na svetu ni tako strašne reči, da ti mi dala dobrodošlo nezavesti! Mislil, da je moja pamet kljub vsemu še normalna in da je vse, kar sem sedaj čula, le nova tvoja sramotna laž, a katero me hočeš prestrašiti. Ni res, ne, ni res, moje ne-srečno dete veš ne živi!»

«Jedina ja, in ti ga lahko vidiš.»

«Šarlatanstvo, na katero si se ti, Cesar Borgia, pripravil! Ali poznam te in se ne dam zavesti tvojim nesramnim spletkam!»

Cesar se je polagoma približal vratom kabine, kamor je bil poprej po-

stavljen Gennaro. Našafino obrne sedaj ključ v tej ključavnici.

«Gotovo ne verujem v nič, veče na to hladno, kar so glupi ljudje doslej nazivali zakonom prirode. Ali v eno verujem, namreč v občutek matere. Zato mislim, da se bo ta občutek pojavil tudi v tebi, Lukrecija, ko zagledaš svoje dete, in na ta pogled bo izpregovoril tudi v tebi glas, ki je močnejši kot največji rimski svon. Pogled, evoi!»

Z naglo krotnjo odpre vrata. Lukrecija poleti v kabinet, razsvetljen z nočno lučjo.

Na svileni postelji leži Gennaro. Spanec ga je bil obvladal. V spanju se mu je lice pordečilo. Glava mirno leži na svileni blazini, roki sta eklenjeni na prsih.

«Gennaro!» klikne Lukrecija pri pogledu nanj. «Gennaro? On je moj sin?»

Lukrecija pada na kolena. Obnemoglo omahnejo njene roke, glava se globoko nagne na dečkovo prs.

Potem se zopet ravna in se zopet vrže na spečega dečka ter oblija njegov obraz s vročimi solzami. Njene ustnice pa se bližajo njegovim.

«Moje dete?» šepeta nežno in drhti po celem telesu. ... moje dete ... moj nesrečni sinček, moj ljubljani Ti živíš, jaz pa, nesrečna sločinska mati, sem brodira po tem svetu in ti nisem podala ničesar od onega solca, ki je mene obsevalo, ničesar, nobenega žarka, nič toplote ... Gladovaj si, sinček moj, jaz pa sem jedla in pila, spala smejala se in ljubila brez občutka, da ti morda ležiš na trdem in da moraš služiti ... ti, moj sin, Borgiajci!»

«Kaj ga zares hočeš zbuditi!» jej grobo prišepeta Cesar in jo odtrga. «Vstani in obvladaj se! Pomisli, da ti dečko ne sme nikdar izvedeti, kdo so mu starši! V trenutku, ko bi on izvedel za tajnost svojega rojstva, bi mu ne bilo več mesta na zemlji! ... Vstani, pravim ti, in vladaj svojemu srcu!»

Cesar jo pograbi s obema rokama in jo grobo porine stran.

«Pusti me pri mojem sinu!» prosi nesrečna mati. «Ne pustim ga več. Zavežjo tega deteta ti odpustim vse, vse ...»

«Njemu na ljubo me torej ne boš obtožila pred starcem niti pred svetom zaradi Juana?»

Brez besedi gleda mlada žena v svojega mučitelja. V njeni duši besni strašna borba. Drhti in trese se, kot šiba na vodi, jedva stoji na svojih nogah in nobene besede na more izpregovori.

«Ali si me razumela? Ali še vedno hočeš iti tja in me obtožiti, ali pa od Micheletta izsiliti priznanje na natezalnici?»

«Pa če ... če storim to?» izpregovori nesrečnica skoraj proti svoji volji.

«Potem izve ves Rim, kdo je Gennaro. Paž grofice Orsini bo naenkrat postal središče obsega zanimanja in obenem središče obsega prezira. Pred tem otrokom se bo izogibal vsakdo v širokem loku in pretepa je, ker je znamenovan!»

«Odloči se! Prisegi mi, da obdržiš za seboj tajnost te noči in da se sploh ne boš več brigala za to, kdo je umoril Juana, vojvodo grandijskega, ali kdo je to zapovedal. Prisegi mi na to pri svoji ljubezni do Alfonza, ali pa zbudim dečka iz spanja in mu pokažem njegovo mater!»

In Cesar Borgia istegne roko, kakor zversko tace s kremplji, da poseže po spečem dečku in ga zbudil.

«Nazaj!» sdiha klikne Lukrecija in se postavi med svojega sina in Cesara. «Samo to dete pusti v miru! Pusti mir njegovi duši, zaklinjam te, Cesar, in priigram ti molk ...»

«Potem, lepa Lukrecija ...» odvrne Cesar in se porogljivo prikloni. «... potem je med nama mir zopet popolnoma sklenjen ... Sedaj pa pojdi, dečko se giblje. Zbudil se bo. Ne sme te videti tukaj.»

«Pusti, da ga vsaj še enkrat poljubim!» šepeta Lukrecija v solzah. «Samo da mu zašepetaš v uho: Tvoja mamica je pri tebi, Gennaro! Tvoja mamica te ljubi in te bo odalej ščitila.»

«Obžalujem, da ne morem izpolniti te tvoje prošnje, draga Lukrecija. Le nikar sentimentalnosti. Ta dečko tudi nadalje ne bo zate nič drugega, kot paž grofice Orsinijeve, in nadejam se za gotovo, da ne boš delala nikakršnih nepremišljenih reči, ki bi te mogle

kompromitirati. S pogledom se poslovi od svojega sina ... in potem pojdi domov.»

In ona se zares mora posloviti na ta način. Z enim samim pogledom, v katerem je neizrečno morje ljubezni, se pogleda na dražestnega dečka ... potem se obrne in upre svoj pogled v drugega, ki ima jekleno ali kamenito srce, v moč polnega sločinstva, in tudi sedaj joj zabrcete oči, ali sedaj se polne ledene mrznje, ki ne pozna odpustanja in ki ne pozablja. Nikdar več.

Potem nagne glavo brez nadaljnje besede ter odide s negotovim korakom.

V Cesarjevi sobi za pisanje jo še is modri zopet prično zapuščati, tako da se mora naglo uloviti za naslanjač, da ne pada. V trenutku, ko mora postati, pogleda v poleg stojiče veliko ogledalo. Iz njega gleda druga Lukrecija, ki je več ne pozna. Čisto druga je ta nova Lukrecija, ki odalej ne živi več samo ljubezni, ampak v prvi vrsti sovrastvu, nepomirljivemu, neugasljivemu sovraštvu, kakršno poznajo samo Borgiaji. Prestrašena od lastne elike, od lastnega spačenega obraza, se strese, krikuje in zbeži skozi vrata, kakor da jo gonijo furije.

Pet minut kasneje zazvoni Cesar s srebrnim zvoncec. Komornik Klod vstopi k svojemu gospodarju.

Cesar Borgia se je povezal v svoj naslanjač in sedaj s prsti prebira ... rožni vene! Tako ga najde komornik, in ustnice kardinalove se premikajo, kakor v molitvi!!!

Mirno obtoji Klod in čaka. Še is čez nekaj časa ga kardinal — zagleda in pravi:

«Da, Klod, pobričaj se za dečka, da ga odnesejo v nosilnico v palačo grofice Orsini. Tam ga prav nečno položite na mramorne stopnjice ... Jaz grem spat.»

Cesar se dvigne. Komornik dvigne s kamina sedmerokraki svečnik s gorečimi voščenkami in posveti svojem gospodarju do praga njegove spalnice. «Želim vaši eminenči ugodne sanje!» mu vošči in se globoko prikloni. «Ugodne sanje!» odgovori Cesar. «... hvala ti; da, zares se nadejam, da bom nocoj spal prav izvrstno!»

(Dalje prihodnjič.)

L. Mikuš
Ljubljana
Mestni trg 15
izdelovalci dežnikov
Na drobno! Na debelo!
Zaloga sprehajalnih palic.
1749 Popravila točno in solidno!

Kolesarji in cenj. dame!
Priporočite se v lastno korist in ogledite si veliko zalogo drokoles in otroških vozičkov novih modelov.
TRIBUNA, tovarna dvokoles in otroških vozičkov,
Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.
Trgovina: Stari trg št. 23.

Suhe gobe, lipovo cvetje, brinjevo olje in poljske pridelke
plača najbolje trdika 1802
SIRC-RANT, KRANJ,
ul. int. št. 9, in undi po najnižjih cenah
na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd.

Obvestilo.
Obreščava cenj. odjemalce in p. u. občinstvo, da sprejemava nova dela in popravila po najnižjih cenah. Gotovi čevlji v zalogi. Turistovski čevlji domačega izdelka. 1748
Ant. in Jož. Brajer-Kapele
Ljubljana, Turjaški trg (Breg) št. 1.

Dr. Heiss jun.,
dejanski zdravnik in zobozdravnik v Ormožu št. 17,
ordinira vsak dan od 8.—12. ure. 174

Na prodaj le
večja množina pristnega repičnega olja
po najnižjih dnevnih cenah pri
Alojziju Hötzl, mlinarju v Apačah pri Gor. Radgoni.

Priporočajo se:

Skladščica:
Balkan, d. d., Dunajska c. 38. [d.p.]	Gradbeno podjetje, ing. Al. Hrovat in Alb. Černe, Krekov trg 10/L
Spedicija:
Balkan, d. d., Dunajska c. 33. [d.p.]	Stavbeno podjetje Tavčar & Svetina, Gosposvetska c.
„Orient“ d. d., Sodna ulica št. 3, telefon 463.	Josip Bajželj, steklar, Gosposvetska cesta
Trgovine:
Trgovina z usnjem in čevljarškimi potrebščinami Šestak & Ravnihar, Sodna ulica 4.	Mehanična delavnica: [d.p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
J. C. Mayer, manufaktura, Ljubljana.	Pisalni stroji: [d.p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Trgovina z železnino in cementom Erjavec & Turk, pri „Zlati lopati“, Valvazorjev trg 7.	Razmnoževalni aparati: [d.p.] Bar Franc, Cank. nabr. 5. Tel. 407.
Snoj & Modic, manufaktura, Prešernova ulica 3.	Ed. Skopek, urar, Mestni trg 8. Velika zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna strokovna delavnica. Cene nizke.
Trgovina z železnino O. Zajc, Florjanska ulica.	E. Moré, sodavičar, Martinova cesta.
J. Maček, Ljubljana, Aleksandrova c. 3, trgovina z oblekami.	Litografski zavod Cemažar in drug, Cesta na južno železnico, za belgijsko vojašnico. Vsakovrstne etikete, lepaki in druga litografska dela.
Grom, carinsko posredništvo in spedicija, Kolodvorska ulica 41.	Fotografski umetni zavod Avgust Berthold, Ljubljana, Sodna ulica 13.

Smrekov in borovčev okrogel les
v premeru od 15 do 25 cm in v dolžini od 90 cm kupuje vsako količino
Trg. društvo „GRADIVO“, Zagreb, Bogovičeva ulica 3.
Telefon 5—55. 2081

Fiat automobile
znamke Fiat-Torino in Austro-Fiat
po originalnih tovarniških cenah
kakor tovarne automobile nudi
O. Žužek, Ljubljana, Sodna ul. 11
Tel. inter. 461.

Največja izbira 819/6
različnih pletenin, majic, nogavic
in rokavice pri trvdki
A. & E. Skaberné
Ljubljana, Mestni trg 10.

Največji davki 1337
katere plačate, Vam nastanejo, ako ne gledate na to, kjer nakupujete, izgubite denar in imate poleg tega večkrat še sitnosti. Poiškusite enkrat z ilustriranim katalogom trvdke **H. Suttner** (imetnik **Henri Maire**) v Ljubljani št. 8. Ta Vam svetuje resnično dobre ure, specialne znamke »ISO« iz lastne tvornice v Švici, kakor tudi druge dobre sepe ure, zapetne ure, svetilne in stenske ure, verižice, prstane, zapetnice, uhane, namizno orodje, krstna in birmeka darila in vso drugo zlatnino in srebrnino. Pa tudi porabne predmete, kakor n. pr. škarje, nože, britve, laestritne in brivske stroje, steklorezec, doze za tobak, svalčice in smodke, našigajte in denarnice kupite dobro in ceno pri trvdki:
H. SUTTNER (imetnik **Henri Maire**) v Ljubljani št. 6.

Čitalnica in Ciril-Metodova podružnica
v Brežicah naznanjata, da je njih zvesti član in podpornik, gospod
Josip Šetinc
odvetniški koncipijent, ustanovni član in častni predsednik čitalnice
po kratki bolezn v 69. letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.
Pogreb se vrši 2. julija t. l. ob 16. uri.
Brežice, 30. junija 1922.

Žalostnim srcem naznanjam v lastnem, kakor tudi v imenu bratov, sester, nečakov in nečakinj, da je naš nad vse ljubljani brat, oziroma stric, gospod
Josip Šetinc
odvetniški koncipijent v Brežicah
dne 30. t. m. ob 8. uri zvečer po kratki bolezn v 69. letu starosti izdihnil blago svojo dušo.
Pogreb se vrši v nedeljo, 2. julija ob 4. uri popoldan na pokopališču v Brežicah.
Sr. naše radušnice se bodo brale v farai cerkvi v Brežicah dne 3. julija t. l.
Brežice, dne 30. junija 1922.
Frano Šetinc, nadučitelj na Presorju.